Olewik

1891.

SIC. SOC. STUD. + ESTONORUM. + DORPATENS.

X. aastakäik.

Toimetaja **A. Grenzstein.**

SIC. SOC. STUD. + ESTONORUM. + DORPATENS.

A. Grenzsteini trükk ja kirjastus Tartus.

Olewiku juhtkawa 1891.

I. Juhtkirjad.

A. Walitsus. Kord. Kohus.

Walitsuse juubel 20.
Keiserliste Majesteetide aupäew 43.
Keiserliste Majesteetide höbepulm 44.
Majesteedid Moskwas 21.
Majesteedid Borkis 43.
Kõigekõrgem käst 48.
Kõigekõrgem käsukiri 11.
Suurwürst Aufärj. kaswatusest 9.
K. K. Suurwürst Troonipärija 32.
Sõnum 18.
15. Mai 20.
Suurwürstinna Georgijewna 37.
Juubelite pidamisest 15.
Rukkiwäljaweo keeld 32.
Linnawolikogude kohta 2.
Tartu uus wolikogu 12.
Paberi raha 26
Wana paberi raha 49.
Korjanduse asjus 49.
Walla majad 4.
Waldade ühendamine 8. 35.
Aruanne (kreispolitseist) 49.
Tempelmaksu seadus 16.
Nuhtlus 12.
Kohtu asjust 38
Rahu kohtute töö 1890 aastal Tartu ja Wõru maakonnas 24.
Sadowsky protsess 42.
Kohtukojast 2, 4, 6, 11, 28, 30, 44, 45, 50, 51.

B. Töö. Teenistus. Terwis.

Loodus ja töö 5—15.
Käsitöö 6.
Rahwa majapidamine 6.
Karja kaswatus ja piimatalitus 3—17.
Seletuseks piimakodade kohta 2.
Sulgloomade kaswatus 3.
Mesilaste sugud 14—16. 20.
Mis on kunstkärg ja kuda teda tehakse 22.
Linaharimise küsimus 14.
Linakaswatajatele 35.
Lina leotamisest 36.
Hää seeme rohke lõikus 21.
Kunstsõnnik 35.
Soolatarwitamine aiaharimises 9.
Wiljapuu pidajatele. 33.
Waatke põldudele 22.
Wiljakasw Baltimaades 25.
Niiskuse wähenemine Lõuna-Wenemaa rohtlaantes 27.
Leib läheb kalliks 23.
Wilja ikaldus 33.
Näljahäda 45
Peipsi kalapüügist 34.
Terwise hoidmises 8.
Tuberkulin 7.
Dr. Kochi rohi 2.

D. Kodu. Kool. Kirik.

Wiljamagasid ehk rahamagasid 44.
Maade ostuhinnad 10.
Talukohtade ostuhinnad Liiwimaal 13.
Suwine Tartu 20.
Teadused laulupidust 17, 19, 25, 27.
Ärn koht 20.
Üleskutsed 31.
Walga seminaristidele 4.
Meie koolmeistrid 28.
Wõitlus rahwakooli pärast 4.
Köster-koolmeistrid Wenemaal 15.
Wändra Eesti kurttummade kooli aasta aruanne 28.
Segakoolid Soomes 19.
Weikeste laste koduõpetusest 47. 48. 50.
Laste keel 12.
Nägewate ja pimedate laste wanematele 24.
Wilsast tundkem puud 22.
Mis ka peaks paranema 12.
Üks küsimine 47.
Kooli asjus 51.
Kihelkonna maksud 47.
Sõnakene meie koguduste laulmisest 31, 32.
Cornelius Laaland † 23.

E. Kirjandus.

Wene-Sõnaraamat 1.
Dr. Hurti aruanded 3, 9, 18, 21, 26, 35, 44, 52.
Esimene Eesti kiri 5.
Uue kirjanduse arnanne 13, 33.
A. E. Brehm 1.
Dr. Hellati terwise õpetus, 13, 14, 18, 24, 32, 45.
Wanem Imanta 29.
Kirjanduse põllult 31.
Palwe Eesti kirjanikkudele ja kirjastajatele 40,
Kuda mina oma wanawara olen korjanud 29
Weel kord Eestlaste ussi-usust ja muinasjutust 42.
Äio, äio, kusju, kusju! 40.
Kirjandus. (Georg Müllerilt jutlused) 3c.
Läti wanawara 51.
Killud ja kiwid 51.
Дерптскій Листокъ 51.
Laste sõber Zacharias Topelius 48, 49.
Laakmann † 12.
Karskuse sõprade lõbud 46.
Meie teadusewald 1892. 51.
Ajaküsimus 52.
Olewiku roman 1892 52.

G. Seltsielu.

Kus ja kuhu 2.
Tähe seltsi poolt 15.
Üks armastuse töö 15
Karskuse seltsidele 17, 25 28.
Wastuseks H. Weizenbergile 23.
Rahwapidu 34.
Karskuse seltsidele 39.
Rahwa seltsimajad 40.
Üleskutse 41.
Pidalitõbe wastu wõitluse selts 42.
Karskuse seltsid 49.
Wanemuise näitemüük 50.
Hää elumärk 52.

H. Mõnesnguſed juhtkirjad.

Aasta alguks 1.
Jõulud 1890 1.
Kehalikud pildid 2.
Ülestõusmise püha 16.
Nelipühad 23.
Olewiku kiri Walgusele 36—39.
Sinu au on minu au 48.
Toimetaja jutul 49—51.
Kaitsemiseks 51.
Kossa kuulutused 6.
Eelkäimine ja järelkäimine 41.
Reisikiri (Prantslased Kroonlinnas) 30.
Meie nikrutid, 44, 51.
Aasta lõpuks 52

II. Sõnumed.

Igas lehes pääkirjade all: Walitsus, kord, kohus, kodu, kool, kirik, töö, teenistus, terwis, kirjandus, seltsielu, segasõnumed

III. Teised lehed.

Postimees Olewiku wastu 21.
Новое Время. Soome küsimusest 24.
Рижскій Вѣстникъ meie koolmeistrite Weneteele tundmise kohta 31.
Wirmalise otsus Postimehe kohta 38.
Walgus Olewikule 41.
Postimehe jutunurk 42
Mis on jutt? 43.
Postimees raamatute soowitajana 44.
Wiljamagasinid meie maa lehtede otsuse all 46.
Waigistuseks 47.
Колмвань Eesti seltsidest 49.
Колмвань Eesti seltsidest 51.
Postimees 51.

IV. Kirjad.

Kroonlinnast 1. 27.
Wigalast 3.
Weike-Maarjast 4.
Päälinnast 8.
Mis teie arwate? 12.
Ridalast. 18.
Palamuselt 21.
Paistust 24.
Rõngust 24.
Moskwast 27.
Kodawerest 32.
Põlluotsa Mats 34.
Amblast 35.
Kaukasiast 37.
Sõja harjutuse üle 37. 38.
Hanilast 46.
Australiast 49, 52.

V. Politika ringwaatus.

Tähtsad päewasündmused.

Wiimne elumõitlus 9.
Saksa keiser 8.
Inglismaa ja India 18.
Kioto linn ja Biwa järw 14.
Kuninganna Natalia 20.
Prantslased Moskwas 31.
Ottu kuritõöst 31.
Püha kuue wäljanäitus 35.
Kaks meie aja kangelast 40, 42.

Weel Otiu furitöösi 41.
Sunetus Orel-Orjasi raudteel 47.
Koolipoiste pataljonid 50.
Brasilia seisukord 51.

VI. Teaduse riigist.

Inimese ilust 1—52.
Kodumaa tee taimed 15, 17, 18.
Wana ja uus weeuputus 29.
Lapimaa linnumäed 1—5.
Malstrom 6, 7, 9.
Metsinimesed 10,
Eskimolased 19, 20, 22.
Karawanid ja förbereisijad 45—49. 52.
Ilmariigi suurus 41.
Warblane wöersil 25.
Toomas Edison 28
Kuda me toimu teeme 37.
Paistwad pilwed 33.

VII. Wana aeg.

Liiwlased 30.
Ridala kirikuraamatust 25.
Warguse trohwid 18. aastasajal 26.
Seda ja teist Pärnu ajaloost 36, 37.
Kambja kiriku raamat 34
Wanne wanal ajal 45.

VIII. Luuletused.

Grenzstein, 1, 3, 4, 6, 9, 20, 24, 38.
Helmi 47, 48.
Jänes, 2.
Kampmann 40.
Kalsula 14, 34.
Kitzberg, E. 2*, 30, 39, 42.
Köpp, 39.
Leppik, 27.
Liiw, Jakob. 33, 47, 48, 51.
Liiw, Johannes. 5,17,18,21,22,44,45,36,49.
Linnuke, 8, 11, 23, 31, 40.
Luiga 19, 23, 25, 37, 46.
Marija, 21.
Mormor, 50
M. L. 51.
N. 36, 37.
Öis, 20, 52.
Orras, Chr. 42, 45.
Parw. 17, 28, 41.
Põhjalane 12.
Sööt 7, 15, 25, 43.
Tamm, Mart. 16.

IX. Neiule ja peiule.

Jutud.

Tont wöi tondikene 3.
Koolitüdruk 4.
Algupäraline möte 5.
Emasüda 11.
Arge sooge seda 14.
Oeksed 15.
Armastuse wöit 19
Tantsupidu 21, 23.
Südame wöti
Mehelemineja 29.
Esimene ja wiimne jänesejaht 21.
Arabia muinasjutud 26.
Üks tõsine lugu 27.
Kuda inimesed surewad 29—31.
Marta Timar 32.
Wöti 34.
Mamma, juutele mind, ma ei saa magada! 36.
Ja Wasili 38.
Luulepildid 39.
Kuulus mees 40.
Kahtlased telegrammid 44.
Kurwad jõulud 51.
Olde onu jõuluõhtu 51.
Jõulupuu 52.

X. Naljajutud.

Ühe Hannoweri õpetaja kirjawahetusest 16.
Kus tellegi õnn on 21.
Juak 27.
Karbuska 29
Ühe kirjaniku päewaraamatust 33, 34, 36, 41. 42.
Kuulsus 48.

XI. Reisikirjad.

Matkakene Tallinna maal 4.
Tee läbi Kaukasia mägede 16.
Reisikiri (Hollandist) 30—43.
Sõit Wolga jõel 44.

XII. Pikemad jutud.

Braawo 1—26.
Anna Dorothea 27, 28, 29.
Mure 30—52.
Libahuint 50, 51 (pooleli)

XIII. Noodid.

Küsitsad 18.

XIV. Uued tööd ja leidused.

Kulla kindlus 5.
Wee jõud 1.
Uus õhu laew 35.
Ötsew jõulupuu.

XV. Mõttesalmid ja wanad sõnad.

Paisudes numbrites.

XVI. Mõnesugust.

XVII. Nalja.

XVIII. Kirjawastused.

XIX. Lühikesed juhatused.

XX. Uuemad sõnumed.

SIC. SOC. STUD. + ESTONORUM. + DORPATENS.

Olewiku tellimine

1892 aasta pääle wältab edasi ja meie palume oma aunustatud lehe sõpru tellimisi õige pea ülesse anda, et nad esimestest numbritest ilma ei jääks. Olewik trükitakse 1892 aastal endisel raamatu kujul ilusa dissertationi paberi pääle. Hind:

	aastas postiga	3 rbl.	
pooles	„ „	1 „	70 kop.
	„ postita	2 „	50 „
pooles	„ „	1 „	25 „

Kes 10 eksemplari tellib, saab ühe ilma hinnata pääle.

Olewiku lugijad, kes Д. Листокъі ka telliwad, maksawad tema eest aastas posti kaudu kätte saades 1 rbl., pooles aastas 60 kop.

Kodawere, Äksi, Räpina, Wõnnu, Otepää, Kambja ja Rõo kihelkonda kui ka Tallinna ligikonda Rapla, Juuru, Hageri ja Jüri kihelkonda saadetakse lugijatele Olewik postirahata kätte. Ilma hinnata anname kaasa Olewiku kalendri, Tasku tähtraamatu ja Seina kalendri. Tellimisi wõtawad wastu:

Tartus: Olewiku kontor kiwisillal, herrad Grüner kaubahoowis nr. 28, Krüner Uueturu uul., G. Eller ja M. Vares Raatuse uul., Lübek Holmi uul. G. Meyer Maarjamõisa uul. nr. 10, Anni Tähtwere uul., C. A. Wirkhaus Peterburi uul. nr. 36, C. Riik ja Zirk Peterburi uul., kaupmees Beekmann Maarja kiriku ligidal Pepleri uul. nr. 9 ja P. Schmidt Kauba uulitsas.

Tartu maakonnas: Hrd köster J. Kondt Waral, kooliõp. Liblik Matsamaal, wallawanem Suits Wõnnus, kaupmees F. Eisenschmidt ja kainuse Seltsi „Edasi" esimees C. Eisenschmidt Otepääs, J. Eichenfeldt Nuustakul, wallakirjutaja Siemenson ja kaupmees J. Leesik Rõngus, wallakirj. K. Tulff Kirepis, „Wõhandu" karskuse seltsi esimees ja Alatskwi Rinal kaupmees Kuusik, ja kõik kihelkonna postikandjad.

Wõrus: Proua J. Bielrose. **Wõru maakonnas**: Hra Th. Sahr, kihelkonna kooliõp. Anton ja karskuse seltsi „Koit" esimees Urwastus.

Walgas: Hr. Moritz Rudolff. **Wiljandis**: Hra E. J. Karowi kauplus, kaupmees Kudewiita, C. Sock ja F. Feldt. **Wiljandi maakonnas**: A. Bach Helme, Tõrwa.

Suure-Jaanis: Hra kaupmees A. Hakkaja.

Põltsamaal: Hrd Leihberg, H. Puchf, R. Jürmann, Moks ja kooliõp. J. Jürgens Lustiweres. **Kolga-Jaanis**: Karskuse Seltsi „Eesmärk" esimees hr. Ott.

Pärnus: Hr Oskar Nähring endine R. Jacoby ja Ko. ning Emil Treufeldt.

Pärnu maakonnas: Hrd kaupmees G. Tannebaum Wändras, karskuse selts „Täht", Martson ja J. Lindebaum Toris, K. Kirschbaum Sindis, H. Lemberg Kärus, E. Kitzberg Karksis. **Kuresaares**: Hra Th. Lange ja A. Sepp.

Tallinnas: Olewiku abikontor Rataskaewu (Колесная) uul. nr. 8, hrd Th. Jacobson Kuninga uul., K. Busch ja M. Laurmann Harju uul., H. Niephardt, Tõnismäel, A. Melldorff Weike-Tartu uul., L. Herms Maakre uul., F. Weber Tartu poodis Suure-Tartu uul., Lüdeke Tallinna leiwawabriku poodis Narwa uul., Drewing Tatarski uul., G. Kasutin Baltiski uul. omas majas, Kluge & Ströhm ja F. Wassermann.

Tallinna maakonnas: Hrd Luthwerk Hageris, kaupmees Hasrmann Raplas ja Ernst Peterson Simonis.

Haapsalus: Hrd G. T. Hallberg ja P. Kimberg.

Paides: Trükikoja omanik A. Seidelberg.

Lihulas: Hr Büttner. **Rakweres**: Hr G. Kuhs, A. H. Treumann ja P. Erna. **Rakwere maakonnas**: Hr wallakirjutaja B. Brindfeldt Metsis. **Waiknal**: Hr Weidermann. **Tapal**: Hr Tiemanni kauplus. **Jõhwis**: Hr Haho. **Narwas**: Hrd A. Grigorjew, R. Jacoby, Schönberg ja H. Paap. **Krenholmis**: Hr. Kuusmann. **Pihkwas**: Hr. J. Wolframm ja kooliõpetaja W. Müller. **Jamburis**: Hr Jakob Kresmann Karu poodis. **Peterburis**: Hrd K. Leopas ja Seeland.

Olewiku talitus.

Uus raamat

Elumaja ehe.

Wälja annud A. Grenzstein.

Siin on järgmine:

I. **Talu ja elumaja.**
II. **Toa-lilled.**
  A. Üleüldised juhatused
  B. Iseäralised juhatused
    1. Õitsewad lilled
    2. Lehttaimed
    3. Ripnewad taimed
III. **Muru-aed.**
IV. **Lille-aed.**
  A. Üleüldised juhatused
  B. Iseäralised juhatused
    1. Lehttaimed
      a. Uletalised
      aa. Puhmad
      bb. Wäätaimed
      b. Suwised
    2. Õitsewad lilled
      a. Uletalised
      b. Suwised
  D. Lilleaia istutamine.
V. **Wiljapuu-aed.**
  A. Kunstsõnad
  B. Taimede rohkendamine
  D. Taimede kaunistamine
  E. Wiljapuude rawitsemine
  G. Hääd wiljapuud
  H. Wiljapuu aia sissejead
VI. **Köögiaed.**
  A. Üleüldised juhatused
  B. Köögiaia taimed
VII. **Puiestik.**
  A. Üleüldised juhatused
  B. Puiestiku plaan
    1. Okaspuud
      a. Pikad puud
      b. Keskmised puud
      d. Lühikesed puud
      e. Põõsajarnased puud
    2. Lehtpuud
      a. Pikad puud
      b. Keskmised puud
      d. Lühikesed puud
      e. Pikad põõsad
      g. Keskmised põõsad
      h. Madalad põõsad
      i. Lühikesed põõsad
    3. Leinapuud.
VIII. **Elanikkude ilu.**
  A. Waimu poolest
  B. Keha poolest
    1. Misjugune keha on ilus?
    2. Mis rikub keha ilu?
    3. Mis hoiab ja kaswatab keha ilu?
  D. Kombete poolest.

Taimede hinnakiri.
Sõnastik
Juhtkawa.

№ 1. **Olewik** № 1.

SIC. SOC. STUD. ESTONORUM DORPATENS.

Narwas

Kreenholmi Aleksandri kirikus

Kolmekuninga päewal 1891

Konstantin Türnpu

Orgeli kontsert

pr. J. Thomsoni lahkel kaastegemisel.

Hakatus kell 6 p. l.

Piletite hinnad: 1 rbl., 50 ja 25 kop.

Karl Winteri nöörimabrik

Tartus, Riia uulitsal raudtee silla juures, soowitab köitsugusid masina rihmasid ja nöörisi kõige peenemast niidist kuni kõige jämedama köieni.

Nael maksab 8 kop. kuni 15 kop. Ka wöetakse kaupit ja linu wastu ja tehakse nööriks juu 4 kop. hinna eest naela päält.

Karl Winter,

2 Nöörimeister.

Järipäewast 1801 on ülle **100 lehma** piim hästi sisseseatud **juustu talitusega**, 4 wersta Batti raudteest kaugel, ühele rentnikule, kellel kautsjon sisse maksta, ära anda. Tingimisi antakse teada 6—8 jau. Tartus Tähe uul. nr. 8 baron Engelhardti ehk Waimastwere mõisawalitsuse juures Jõgewa Jaama kaudu. (3

A. W. mann'ile

Suur tänu, et mulle aastaks oma pildi mulle saatsite. Nime küll juures ei ole, kuid pilt on nii selge ja loomulik, et igaüks Teid tunneb. 1. jan. 1891.

Pildisaaja.

Tartu maksali juurde tarwitakse kau wiisi

töömehi,

ilearanis soowitawad on polsmehed. Palk aastas 186 rubla.

---

1 karjamõisa

on Järipäewast 1891 wälja rentida Wana Kuuste mõisas, Kambja kihelkonnas, Tartu kreisis. 8)

1

Suurel hulgal sai praegu oma lähiteje aega armsats saanud tähtsaid häid

mõistus=paberossa

Jõrsika ja Kolja

100 tükki 60 kop.

ja soowitab neid austatud jällemüüjatele kõige odawamate hindade eest.

Nuupatlitult

S. Gabai.

Tartu panga majas.

Tubakat „Batumsky" III sort 48 kop. nael anname jällemüüjatele isti saadik loguni alendatud hindade eest.

---

3 Peterburi saani 3

2 kahe ja 1 ühe hobuse tarwis, wähe pruugitud, odawa hinna eest müüa. Kaupa näitab ja teeb: **E. Moss, Tartus.**

Turu uulitsa nurga pääl.

2

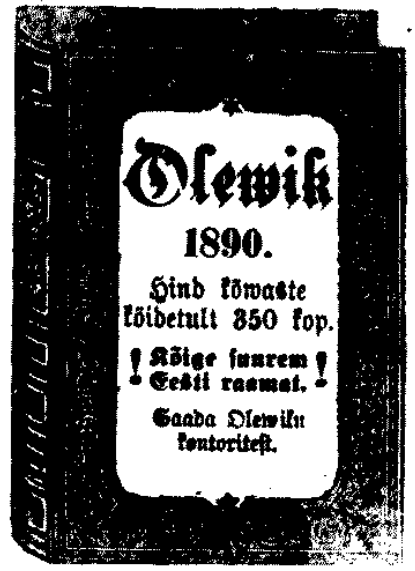

Tartu linnaameti poolt saab selleläbi hobuste omanikkudele tähelepanemiseks teada antud, et 1891 a. eest hobuste maks januari kuu jooksul ja nimelt kõige hiljem kuni 31. januarini 1891 linnaameti majas on ära maksta, wastasel korral peawad nad trahwi maksma, mille suurus pool kohustatud maksust on.

Maksu suurus:

sõidu ja ratsahobuste eest 8 rbl.
woorimeeste hobuste eest 5 „
tööhobuste eest . . . 3 „

Tartu linnaametis, 2. januaril 1891.

№ 29.

Linnapää

G. von Oettingen.

Linnasekretär:

M. Stillmark.

Alle uul. nr. 48 on einkorterisa wälja üürida. **Sepikoda**

3

Selle wabriku paberossid tarwitab Montenegro würst Nikolai I. oma õuekonnaga.

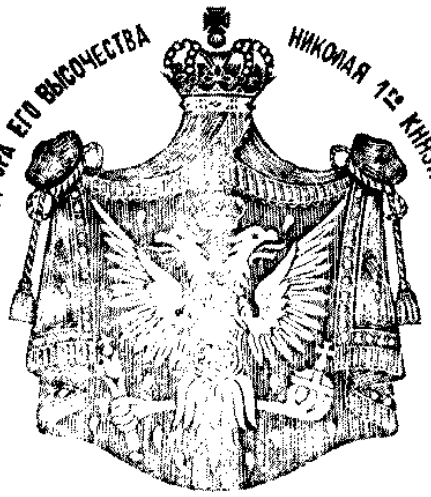

Selle wabriku paberossid tarwitab Montenegro würst Nikolai I. oma õuekonnaga.

Wennakste Schapschal

kaubamaja tubakuwabrik,

asutatud 1873. aastal,

juhatab kaubatarwitajate tähelepanekut selle pääle, et ta sel aastal suurel wiisil kõigeparemat **Türgi** ja **Wene tubakat** on ostnud, nii et ta nagu ikka Läänemere kubermangudele kõigiti hääd tubaka kaupa wõib pakkuda, kuna üksi teine wabrik kauba häädusse poolest tema kaubaga wõitleda ei jõua.

Et see kuulutus tõe põhjal seisab, seda tõendawad meie

paberossid

ЗАРЯ, РОЗА, РЫЦАРЬ

ja mitmed muud sordid

mis tähendatud kubermangudes mitte ainult suuremates linnades, waid ka weiksetes külades ju mitu aastat üleüldiselt hää meelega saawad tarwitatud ja mida paljud kaebduse pärast asjata püides wäga sagedaste katsuwad järele teha (3

Hõisel 19—20 detsembril warastati Vangoti wallast Kehäri talust 9 aastane taieste **punane ruun** riistade ja saaniga ära. Hobune ligi 2 arsk. kõrge, lakk mõõtemil pool, umbes 60 rubla wäärt. Saan walge, weike, raud kodaratega. — Warguse ülesandja saab 10 rbl. waewapalka.

Olewiku kontor

on tellimise ajal pühapäewadel kella 12 kuni 3 lahti.

Turu uul. nr. 36 on üks

würsti pood

kõige sisseseadega wälja üürida. (1

Luke mõisas on hästi

kandimehe kohtasid

saada. 1

Poodi rentimine

1891 aastast saadik Akre Rebase kõrtsi juures Kaupa teeb Akre mõisa walitsus. (3

Mõldritele

teaton sellelähi, et minu suurest laodust

siidist

püügeldamise riiet

odawat on saada

1 **F. Krafft,**

Küüni uul № 6 Umbla majas

Majapidamise

ja 1

koka kookis

Kroonu aia uul. nr. 21 1 trepp kõrgel wõiwad noored tütarlapsed 2 kuu jooksul majapidamist hästi selgesti ära õppida. Ligemat teatust antakse kella 10—12 e. l. jäätsamas

---

Sellega avnan teada et minu uus **willa**

Ketramine

Wõlwa kiriku juures walmis on ja kõik sõgusid ketramise tõõsid wastu wõetakse ja hästi tehakse. Tõõ wastuwõtmine Mõru kresis saab olema kaupmees hra G. Terepsoni juures Mõru linnas

1 **C. G. Müller.**

Antakse rendi pääle (1

200 des. maad,

4 wersta lähemast linnast ja raudteest, 60 wersta Jaroslawl linnast, kus luth. usu kirik ja õpetaja; joowimise pääle ka wähemates tükkides lojuste ja riistatega; tingimised kerged ja kasulikud. Lähemad teadust saab: гор. Даниловъ, Ярославской губ. г-ну Вощеровскому.

Trahter

hää koha pääl Raatuse ja Kitse uul. nurga pääl nr. 15 on wälja üürida. Järele küsida Aleksandri uul. nr 4 he L. L. Piltini juures. (2

Hää trahter

on teset linna käibawa koha pääl piljardi ja muu kraamiga iseõttile juhtumise pärast 1. jannarist wälja üürida. Teatust antakse kaubahoowis nr. 4. (52

Männa ja **kuuse saadu** lattisid plankisid, palkisid ja põletus puid müiakse odawesti. Üks jagu tolliline praklaudu 6 rbl. eest 100 tükki. Tartus Puu uul. (Holgur.) 6.

SIG. SOC. STUD. + ESTONORUM. + DORPATENS.

Olewik

№ 1. Tartus, 4. januaril 1891. X. aastakäik. № 1.

Ilmub iga esmaspäew. Aastas 52 numbrit. Toimetaja könetund kell 11—1 konbris kiwisillal. Hind aastas postiga 3 rbl postita 2 rbl. 50 kop; pooles a. postiga 1 r. 70 k., postita 1 r. 25 k. Üksik nummer 6 kopikat. Kuulutuste eest iritiba 5 kop

ENSV TA Kirjanduse muuseum Arhiiv- ja käsikirjade osakond P. 533.

Uue aasta saul.

K. Grenzstein.

Tuleb aasta uus,
Kõlab meie suus:
„Nüüd uueste Jumal on aasta meil annud,
Meid uueste elusse wõitlema pannud!"
Süda uueste
Tuksub elule.

Issand õnnista,
Tööd ja tegu sa!
Kus hüütakse appi, kus nähtakse higi
Sääl ole sa armuga aitamas ligi!
Sinu abiga
Töö wõib õnnista.

Tule, aasta uus,
Kõla, sõna, suus:
Nüüd uueste Jumal see aasta meil annab
Ja uueste uuelgi aastal meid kannab!
Süda, tuksu sa
Uue jõuuga!

Aasta alguks.

Jumal on meile jälle uue aasta annud ja igamees hakkab uueste tööle. Missugust wilja see töö uuel aastal kannab, seda meie ei tea; mis uus aasta meile toob, ka see on tundmata. Selle poolest oleme meie kui rändajad, kel silmad kinni seotud. Aga meil on üks sisimine silm, kes kaugele tagasi ja ette näeb, ja üks ammu ette aetud tee, mida mõõda tuhandeid aastaid rännatud. See on elutarkust annud. Kes ise palehigis tööd teeb ja õiget teed truuiste kinni peab, sel on lootus, et ka uue aasta õnnistus temast mööda ei lähe. Küll tuleb ka seda ette, et truu töö, auus püüdmine, mure ja waew ilma palgata jääb, et palga asemele koguni ülekohtune trahw astub, ja kui meie ette ära teaksime, et uuel aastal see lugu just meile sünnib, siis on meil kõige selle juures ometi üks kallis troost, üks armas tundmus, mida keegi meilt ei riisu ja mida meie tahame eneste hoida ja suurendada. See on see sisimine teadmine, et meie ise oma kohusid oleme püüdnud jõudu mööda täita ja et see mitte meie süü ei ole, kui kurwastused tulewad. Õnnepäewad on heljuwad. Ükskord wiibib õnn ühe, teinekord teise õues. Inimesed isegi on oma soowimistega ja sõbrusega nii heljuwad kui lained, ja meie kõik elame keset inimeste seas. Kui nad kord oma naabrit haawawad, ehk tunnewad nad omas rinnas ise waikist kahetsust ja teewad ülekohtu jälle hääks. Kui meie töö kord loodetud wilja ei anna, siis teame meie ometi, et seeme haritud põllu rammu mulla sees paigal seisab, kust ta teisel aas-

tal rohkeste wõib tühja salwe rännata. Päris ilma palgata ei jää waheſt üksgi hool ja mure. Palk tuleb omal kujul ja omal ajal, kui ka hilja. Ja siis üks suur asi: Kas meie ainult palgalised tahame olla?! Kas see meil mitte kõige suuremaks palgaks ei tule pidada, et meie omalt poolt kõik oleme teinud, mis meie jõus seisab? Waene see inimene, kes oma lõikust ainult külimatiga mõõdab. Inimesel on hoopis kõrgmaid warandusi, millede wäärtus mitte turuhindadega ei tõuse ega wao. Seda ikka ja uueste, iseäranis iga uue aasta algul, meelde tuletada, selles ärgem wäsigem.

Armas Eesti rahwas! Praegune aeg on meie koidu aeg. Meie seisame uue aja uksel. Astuks meil siin üks sõber wastu, kes tõeste sügawast südame põhjast meile hääd käekäiki soowiks — mis ta ütleks? Mis ta pane's meile südame pääle? Harige oma põllu kõrwal ka oma wa mupõldu! See oleks ta hüüd. Ah! tuleb inimesel mõnikord õhkamine, oleks meie rahwas siin nii ja nii kaugel olewat — kui hiilgawalt wõiks ta astuda! Ah, äheks ta siin seda ehk seda teed, kui ilusale maale jõuaks ta wälja! Jumalale, tänu meil on ka rõõmuks asja olnud; siisgi, kui sagedaste oleme pidanud iseenesele ütlema: Siin läheb nõudmine käes olewast jõust ülle! Kus on need Kalewi wäed, kellega terwid rahwaid wõib tõsta?

Su enese sees, oh rahwas, on see Kalew. See maa wõib kolmewõrra enam rahwast kanda ja kolmewõrra enam wilja anda, kui see Kalew enam ja enam wabaneb. Tee tema lahti lapse mähetest, ja see kangelane sammub jälle su keskel. Kui suure Kalewi sammuga wõid sa edasi saada ja iga raske takistuse ielja taha jätta, kui üks ühine elutuul üle Maarjamaa puhub ja su warjul olewa jõu uutel põldudel tööle paneb! Uuendatud kodumaa nõuab meie Kalewilt uut tööd. Ules, kange wägilane! Siin su rahwas, siin su koduma uues seisukorras — mõlemad ootawad sind. Mitte rõhutud õhkamine, waid waimustatud edasisõudmine! See on elumärk, selles seisab tulewiku lootus, see olgu lipukiri.

Nii teretame meie terwet Eesti rahwast uueks aastaks ja uueks aastakümneks ja soowime talle sügawast südame põhjast rohket õnne ja õnnistust!

Jõulud 1890.

Ka tänawused jõulupuud tuliwad wankriga. Reetee ei tahtnud enne jõulu enam sigineda, ja kuida halb tee kõik liikumise kinni paneb, seda teadwad meile kaupmehed jutustada. Ennejõulune halb tee rikub nende jõulu lõikuse ära ja saadab nende hoole ja mure tühja.

Kena on waadata, kuida meie aastasaja lõpul jõulu wastu walmistatakse. Suured seltskonnad elawad just jõulukaubast ja need mõtlewad ju tänawuse särawa jõulupuu all, mis tulewase jõulupuu otsa sünniks riputada ehk mis jõululauda wõiks ehitada. Need on need wabrikandid, kes imeilusate asjadega meie jõulu aega linna paigus otse muinasjutuks ähwardawad teha. Sellest ei ole enam küll, kui meie jõulupuu õunad ja pähkled, marjad ja muud otsata hääd asjad säält tuuakse, kus ahwid puust puusse roniwad ja papagoid neile kaasmängu mängiwad: Meie peame neile lõunemaa miljadele wõimalikult hiilgawa kajuka selga ajama. Selleks peab kuld, meie kõige hiilgawam metall, oma ilu nende üle wälja walama. Et kuld aga liig kallis on, siis on ka siingi abi leitud. Keemitsejad, kes ka jõulurõõmu tunnewad, on laste hääks omad tinnid tonnid tulele pannud ja niisuguse wedeliku wälja keetnud, mida wedelaks kullaks kutsutakse ja millega igat asja wõib kergeste ära kullata. Ka on nad kõiksugust hiilgawat metalli tolmu walmistanud, millega asju särama aetakse. Asi tehakse liimiga ehk lakiga märjaks, raputatakse kullatolm pääle ja kuld ongi walmis. Kuida ennast ei ole siin aga pärmugi, waid kõik on mitmesugustest metallidest nii kokku sulatatud, et tal pea kulla nägu on. Aga see, mis targad keemitsejad jõuluwuu tarwis walmistawad, on kõige wähem asi. Päämehed on need, kes puupulgast ratsahobusid, paberist lambaid, pilbastest wankrid ehk riide hilpudest kisendawaid nukkusid walmistawad. Need on lapsi hoolega studeerinud ja teadwad, mis nende weikesi südameid põksuma paneb. Meie Keisri herra kinkis toona Saksa keisrile troika (wanker kolme hobusega), aga meie ei eksi wististe mitte, kui arwame, et see troika Saksa keisrile kangeltgi niisuurt rõõmu ei teinud kui üks waksapikune puupulkadest tehtud wanker, hiiresuurune hobune ees, lapsele rõõmusünnitab, kui ta jõulupuu otsast maha wõetakse. Et lapse teada niisugune imetükk jõuluingli ehk koguni jõululapse enese kingitus on, mis wanemate abil suures jõulusaladuses majasse toimendati, siis on näha, kuida hääd

waimud lapse eest hoolt kannawad. Nii on jõulupuu, mis Wana-Germania pööripäewa tulest on wälja kaswanud, keset kristlikku perekonda kõige kristlikumal mõttel järama pandud, üks puu, mis kõige häade wiljade kõrwal lapse jun tarwis ka lapse südamele hääd wilju kannab. Wanad Eestlased põletasiwad suisel pööripäewa öösel turesid. Sellest on meie jaanituli järele jäänud, aga üht kõrgemat mõtet ei ole talle weel mitte andud. Wahest edespidi. Ehk tuleb aeg, mil Eestlased oma jaanitule uneste ülesse wõtawad, talle une aja kõue selga panewad ja temast weel wana annusa prungi wälja teewad.

Meie pöörame Tartu uulitsale tagasi ja waatame, mis jõulu ajamele kõik wälja pandud. Seda wirkust, seda hoolt, seda lastekausti, mis siin koos seisab! „Ringi!" on lipukiri ja kui ja wiimastel päewadel enne pühi uulitsial kõnnid, siis on need inimesed weikesed loodusseimed, kellel mitte mõnda pakikest käes ei ole. Wabrikud on aasta otsa tööd teinud ja omad agendid linnadesse proowidega wälja saatnud ja kaupmehed tõttawad ju mõni kuu enne jõulu, et kõiksugune kaup aegjaste käes oleks. Siiski, mida ligedamale püha jõuab, seda pikemaks kaswawad raudtee kaubarongid, seda elawamaks lähewad uulitsad ja kauplused. Alles siis, kui pühal õhtul kirikukellad oma sun lahti teewad ja meie mõtted kõrgemale juhatawad, jääwad kauplused tühjaks. Selle tunnini on aga tunginne ühtewiisi kaswamas.

Wahest kõige elawamad jõulukauplused on raamatukauplused. Lisame kohe juurde — Saksa raamatukauplused. Eesti omad on ainult kartlisi katseid teinud, millest weel palju ei ole rääkida. Et kirjandus aga waimuelus wiljaaidaks on, siis wiibime meie ka seekord kauemine selle asja juures.

Astume jõulunädalal ühte Saksa raamatukauplusesse ja waatame, missugune maailm siin lahti on. Siit lähewad kõige paremad kingitused jõulupuu alla. Raamatu kaubitsemine on nii täielisele korrale seatud kui iganes wõib soowida. Saksa luuletajate ja kena kirjanikkude nimekiri loeb umbes 50 tuhat kirjanikku käesolewast aastasajast ülesse. Kui nende seas ka wäga palju neid on, kes kirjaniku nimegi ära ei teeni, siis on ometi ka kõige tublimad rahwaliikmed nende keskes. Tuhandate keskes on palju neid, kes jõuluks midagi kirjutawad, niihästi noortele kui wanadele lastele. On raamat walmis, siis kannawad raamatukauplused selle eest hoolt, et ta müüdud saaks. Kuidas seda tehakse? Niipea kui raamat ilmub, saadetakse ta igasse raamatukauplusesse wälja, ja neid on mõni hää tuhat. Aga et raamatukauplused raamatutega üleni täis on ja säält parajaid jõulukirju raske wälja walida, siis annawad raamatukauplused jõuluraamatute nimekirja wälja, mille nad ilma hinnata wälja jagawad. Nimekiri, ilusa paberi pääle trükitud, 160 lehe külge, suur kaust, toob „uudisi raamatuturult", kus uued raamatud lühidelt läbi räägitakse. Siis on käesolewa aasta uued raamatud, mis kingitusteks sündsad, nimepidi ülesse loetud ja hind juurde lisatud. Lõpul seisawad suurte kirjastuskauplusteste kuulutused nende raamatute üle. Raamatus on palju pildi proowisid. Nimekirjale on selle kauplise nimi pääle trükitud, kes ta wälja annab. Seegi näitab, kui suure hoolega on kõik korda seatud. Kes nimekirja läbi waatab, ostab ometi mõne raamatu, kui mitte kalli, siis ometi mõne odawa. Saksa kirjanduses on niihästi odawaid kui kallid raamatuid olemas. „Kuidas te nii suurt raamatut nii odawaste wõite müüa? küsisin ma tuttawat raamatukauplejat. See on ju paberi hind." „Need on meie odawad raamatud, kostab ta. Kirjastaja wõtab iga eksemplari päält ainult paar kopikat kasu ja see teeb hulga päält suure summa." Aga on ka raamatuid, mida hõbega tuleb ülesse kaauda. Need on nende „Prachtwerke", raamatud, mis siidiga seotud ja kullaga kõidetud, täis tarkust ja lõbu. Ole Olewik sel wiisil walmistatud, siis maksaks ta kõidetud aastakäik 20 rubla. Jaa, see on üks kena tugu. Inimesed, kes raamatutest nii palju waimu edendust saanud, mille pääl ka nende muu elu põhjuneb, annawad hää meelega nii suured summad raamatu eest wälja. Raamatul on siis ka oma wälimise wäärtus, mida rahagi järele wõib arwata. Paljud kingiwad niisuguseid raamatuid jõuluks oma armsatele, ja nad teewad seega hästi. —

Wäga rõõmustaw on kuulda näha, kuida jõulupühiks ka waeste pääle mõeldakse. „Andgem neile, kel puudus ja häda. Andgem neile ilma seisuse, rahwuse ja hariduse pääle waatamata. Olgu and ka nii weike kui ta on, aga ärgu keegi ka kõige wähemat andi andmata jätku." Nii kuuldi pühapäewal enne jõulu kantslitest ja need sõnad on oma wilja kaanud.

Kui esimesed jõulupuud pühal õhtul kirikutes oliwad säranud, kus koorilaulud helisesiwad ja jõulusõnumit kuulutati, siis hakkasiwad pea ka perekonnade aknad walgust andma. Üks weike käik suuremates uulitsates näitas, et jõuluõhtu oli. Siin weikses majas põleb suur jõulupuu ja hää klaweri pääl mängitakse „Ma tulen taewast ülewelt", aga lauluhäält ei ole kuulda. Lapsed on waheft alles pisikesed ehk on ju suureks kaswanud ja perekonnast ära läinud ehk lapsi ei olegi majas. — Siin see suur maja on koguni pime. Tema elanikud on wististe mujale jõulurõõmu läinud otsima. Asjata waew. Jõulurõõm on ainult omas kodus omas perekonnas. — Aga siin see kaupmees, miks tema jõulupuu nii wäike on? See tuleb waheft sellest, et ta jõulukaup, ta talwine lõikus, nii wäike oli, et mured teda rusuwad. Kitsad ajad! — Ja siin see waestemaja. Missugune säraw jõulupuu! Ja päälegi kõiksugused weikesed kingitused, igale oma jagu. Kui magus jõulurõõm siin majas olemas, siin, kus ainult kristlik armastus waitseb ja talitseb, kus armastus oma perekonna piiridest wälja wõerastesse seltskondadesse ulatab, see jõulurõõm peab küll koguni isesugune olema. Teda tunnewad wististe ainult need, kes sääl majas andisid jagawad ja saawad. — Siin majas elab weikeses kambris üks käsitööline oma perekonnaga. Ta on maalt linna elama ajunud ja põletab nüüd jõulupuud. Paarikümne kopiku eest küünlaid ja teise niipalju eest punehteid, see on kõik. Aga ta mõistab wiiulit mängida ja mängib nüüd „Oh ja õndsalik, oh sa rõõmulik", mida lapsed ühes laulawad. Asi ei taha wististe weel mitte hästi minna, aga algus on tehtud. Sidsilia laewalaul Tartus Eesti perekonnas jõulupuu all — see on meil igapäine asi. — Ring nüüd sina Tartu Suurturg, kuhu pikk Raatuse uulits — Tartu Newski — ja Rüütliuulits — bolschaja Morskaja — wälja tulewad, sina Tartu keskküda ja uhkuse hunnik, kus majad kõige lopsakamalt kaswawad ja kõige kallimad kaubad jooksewad, kus igal majal mõisa wäärtus on ja kus nende omanikud ja elanikud kõige lahkemalt wõiksiwad elada — kuhu on siis sinu jõulupuud jäänud? Ainult mõned üksikud walgustatud aknad tunnistawad, et nende taga jõulukküünlad põlewad. Jällegi näitus, et rikkus ja õnn mitte ikka ühe katuse all ei ela. — Ah jaa! Ilm on wäga külm. Tarwis kodu minna. Kõige ilusamad jõulukküünlad on need hiilgawad tähed sääl ülewel. „Jõulutäht" ise jõuab pea pää kohale ülesse.

Wene-Eesti sõnaraamat

Wiedemanni järele seadnud M. Salem, endine Ladina- ja Eestikeele õpetaja Tallinna Aleksandri gimnasiumis. — Täiendanud ja läbi waatanud J. Kunder ja koolisõpetaja T. Kuusik. Tallinnas 1890. Th. Jakobsoni kirjastus. 526 lhk. Hind 2 rbl. 60 k.

Täielist Eesti-Wene sõnaraamatut oli Eestlastele ammugi juba hädaste waja, mispärast tema ilmumist ka nii suure igatsusega oodeti. Et meil tänini aga seesugune Wene keele õppimise abinõu puudus, — kuna aeg ja elu ometi nii tungiwalt Wene keele tundmist nõuawad — siis tunnistab see ainult seda, kui wähe meil niisuguseid mehi leida on, kes mitmeuastast raskest ja tüütlikat sõnaraamatu toimetamise tööd julgewad ette wõtta ja et niisama raske wõi peaaegu weel raskem säärase raamatu trükkimise kulude kandjaid leida on.

Nüüd on wiimaks ometi niisugune sõnaraamat ilmunud, mida Wene keele õppijad suure kasuga wõiwad tarwitada. Raamat on oma keskmise suruse kohta kaunis täieline ja tema sisu on õigel wiisil walitud ja osawaste korraldatud. See töö on oma toimetajatele wististe palju waewa ja higi maksnud; ta oli seda rängem, et meil senini ühtegi sarnast sõnaraamatut weel ei olnud, kui meie J. Lunini weikese Eesti-Wene sõnaraamatu[1]) maha arwame, aga seda rõõmustawam on ka, et see raske töö suurel mõõdul on hästi korda läinud. M. Salemi sõnaraamat täidab suuremalt jaolt kõiki neid nõudmisi, mis niisuguste keeleõppimise abinõude kohta maksawad, ja wististe wõib kindlaste ette ütelda, et ta kauaks ajaks tarwilikeks käsiraamatuks igaühele saab, kes kumbagi keelt teise waral tahab äru õppida; iseäranis tarwilik on ta Eesti keelest Wene keelde tõlkimise juures ja kõige enam koolisõppijatele.

Üks peanõudmine niisuguse töö kohta on see, et ta täieline on — täieline 1) selgitatawate sõnade hulga poolest ja 2) nende sõnade seletamise poolest, mille juures sõnade mitmesugune tähendus ja nende mitmet wiisi tõlkimine peab ära tähendatud olema. Seda nõudmist täidab uus sõnaraamat wäga rahuloldawalt ja jõuab oma eesmärgile

[1]) Эстонско-Русскій Словарь, составленный по Гуцелю Иваномъ Луниннымъ. Дерптъ 1853.

kaunis lähedale. Näituste, könekäänude ja keele iseäralduste poolest on raamat koguni rikas nagu Wiedemanni omagi; tähelepanemise wäärt on ka wanasönad, mis enamast ka wanasönadega on tölgitud, ja üksnes sääl, kus see wöimalik ei olnud, ära seletatud. Nönda on siis M. Salemi sönaraamat suure hoole ja osawusega ja niisama suure asjatundmisega toimetatud ja on täieste kiidu- ja tänuwäärilline töö meie kirjanduses.

Iseenesest on ka mõista, et niisuguse suure töö juures mõned puudused ja kogemata eksitused ette tulewad, päälegi on see raamat esimene sarnane töö meie kirjanduses. Allpool nimetan mõned neist, mis mul raamatut läbi waadates silma puutusiwad.

Ehk küll sönaraamatu toimetajad suure hulga uusi sönu, mis Wiedemanni sönaraamatus puuduwad, A. Grenzsteini „Eesti Sönaraamatust" ja ka mujalt oma raamatusse on wötnud, siiski puuduwad säält weel mõned tarwilised sönad nagu: kogukonnawalitsus, wallawalitsus, wallawanem, kohtu eestseisja, (uues wallakohtuseadustes), wallakool, kihelkonnakool, kooliwanem, öpiasi, peabinõu, tunniplaan (koolis), linnapea, linnaamet, ujaldusmees, (kõrtsi) rehealune (k. hoow); kujutus, mõtte-, meele kujutus, kaja ja mitmed teised sönad, mis Eesti- ja Liiwimaa talurahwa seadustes, Läänemere kubermangude kogukonna walitsuse seadustes, Keisri Aleksandri II. kohtuseadustes ja 1889 aastal kinnitatud wallakohtu seadustes ette tulewad.

Sõna „kruuw" all puudub: tal on kruuw (kruwi) puudu ehk lahti; kruwiga aurulaew.

Sõna „krunt" all puudub: talukrunt, krunti panema (maid)

„Kruus" — puudub: kruusa-auk.

„Kross" — puudub tema üks tähendus: maawäärtuse mõõt.

„Kuhi" — puudub: kuhjaga mõõt, kuhjaga kätte maksma.

„Kaks" — puudub: kaksipidi mõtlema.

„Kaal" — puudub: kaal (= perkapund) linu.

Seletused ja sönade tölge on räägitawas sönaraamatus üleüldse õiged. Ainult mõned üksikud sönad ei ole igas tähenduses ja küllalt täieste ära seletatud. Näitused:

„Kulu tuli огонь бѣгущій по землѣ."

„Külamees сосѣдъ."

„Kure marjad брусника;" peab olema: клюква, журавик(а).

„Kaste, роса; pudrukaste молоко для каши." puudub: liha kaste (kastus).

„Käes olew присутствуя." wolikiri полномочіе, вѣрющее письмо;" puudub: довѣренность.

„Omadus собственность;" puudub: свойство, качество.

„Tunnistama 1) свидѣтельствовать 2) узнавать, замѣчать, 3) наблюдать: puudub: показать, — зывать.

„Kogukonna kohus сельская управа, мірской судъ," peab olema: волостной судъ.

„Wald крестьянскій дворъ kogunwald крестьянскій дворъ — niisugust tähendust sönal „wald" ei ole wist kuskil olemas.

„Raamiskirjandus образцовая литература."

„Walitsuse käsk указъ губернскаго правленія."

„Keeruline скрученый, извилистый." Aga — keeruline asi?

„Küüdik . . . корова съ бѣлымъ пятнамина спинѣ."

„Keris вѣрхняя часть крестьянскихъ печей" Wene keeles on sellekohane sõna olemas: кóменка.

„Talgu, talgud взаимная безплатная помога при исполненіи болѣе трудныхъ крестьянскихъ работъ." Kuna Wenelased ja peaaegu kõik Slaawisugu rahwad talgust teewad, on Wene keeles talgu jauks terwelt kaks nime olemas: „толокá" ja „пóмочь", milledest ka sönad „толочáнинъ" ja „помочáнинъ" (talguline) on sünnitatud. Wene keeleteadlased tõendawad koguni, et Eesti „talgu", Soome „talkko", Litawi „talkà" ja Läti „talks" kõik Slaawi keeltest laenatud olla, sest nimetatud keeltes seisab see sõna üksinda, kuna Slaawi tänu keeltes sellest juurest ka teisi sönu olemas on.

Omadussönadel lõpuga —ne (—ne inhaerentiae) on sagedaste üks tähendus tõlkimata jäetud. Sönaraamatus seisab näituseks: „lumine полный снѣгомъ, heinane травянистый, leiwane хлѣбный, jahune мучной, mullane землистый, sawine глиняный, piimane съ молокомъ, kalane полный рыбъ, pigine смоляной, tuhane пепельный, wõine масляннистый, liiwane песчаный jne. — mis ja kõik õige on. Kui aga keegi tahaks ütelda: lumine mäts, sawine saabas, heinased riided, kalane käsi, pigine sõrm, leiwane uuga, piimane läpsik jne, siis ei leiaks ta siit mitte kohaseid sönu, sest: шапка полная снѣгомъ, глиняный сапогъ, рука полная рыбъ, смоля-

ной пилецъ, подойникъ съ молокомъ jne tähendawad: lumega täidetud mütsi (aga mitte lumine-lumega koos mütsi), sawist (tehtud) jaabas, käsi täis kalu, pigist sõrm, lüpsik ühes piimaga.

Uhest asjast, mis räägitawa sõnaraamatu wäärtust mitte just ei ülenda, ei wõi ma waikides mööda minna, see on — mõned kõlbmata ja ropud sõnad ja ütlused, mis sääl seisawad. Näit. „Puhake p—t садитесь! see on p—s пропало, lori p—e, mädand p—e“ ja mõned teised, millede asemel isegi „ämmanaeste- ja arsti-raamatutes“ teised sõnad seisawad. Suurtest Wenekeele sõnaraamatutest, nagu „Толковый Словарь живаго великорускаго языка Владиміра Даля,“ mis umbes kümme kord nii suur on, kui räägitud Eesti-Wene sõnaraamat, niisamuti ka Wene-Saksa sõnaraamatutest nagu Pawlowsky, Frey, Lenstroemi, Makarowi ja teiste omad, on kõik kõlbmata ja ropud sõnad ja ütlused wälja jäetud, — mis hädа pärast peawad nad siis just Eesti-Wene sõnaraamatus olema? Kohtud seletawad niisuguseid asju, kus kõlbmata ja roppe sõnu ette tuleb, „kiamiste uste taga“, et need ütlused päältkuulajaid ei pahandaks: ärgu pahandatagu siis ka raamatuarwitajate, iseäranis aga koolilaste õrna tundmust niisuguste kõlbmata sõnadega.

Trükiwigasid ei ole raamatus mitte palju. Raamatu praktikalist wäärtust ülendab weel see, et tema lõpule Eesti kohtade nimed juure on lisatud. Raamatu hind on tema suuruse kohta koguni odaw.

Kuna ma eespool sõnaraamatu mõnda puudust olen näitanud, tunnistan ma lõppeks hää meelega, et need weikesed puudused niihästi kui midagi ei tähenda selle suure hulga hää materjali kohta, mis raamat meile pakub, ja milgi wiisil selle suure ja tänuwäärilise töö wäärtust ei suuda alandada. Ilma kriitikaliste märguandmisteta ei wõi seesugune suur töö kunagi soowitawale täiusele jõuda. Räägitawa raamatu kohta arwasin ma neid sõrmenäiteid seda tarwilisemaks, et tema esimene trükk wist lühikese ajaga ära ostetakse ja peagi teist trükki waja tuleb, kus siis esimese trüki wead wõiwad ära parandatud saada.

A.

A. E. Brehm

sündis 1829 Reini maakonnas, kus ta isa Renteudorfis kirikõpetaja oli. Ta isa oli tähtjas lindude tundja, milledest ta mitu raamatut kirjutas. Isalt õppis poeg ju waratselt lindusid tundma ja looduist tähele panema. Pärast kooliõpetust reisis ta looduist uurides austate kaupa wäljamaal, Afrikas, Hispanias, Lapimaal, Siberis jne jne. Tema pääraamat on „Thierleben“ (looma elu piltidega kuues köites). Selle raamatuga tegi ta loomauurijatele koguni uue tee lahti: Ta õpetas loomade hinge elu tundma, mis tänini terwes ilmas õrwale oli jäänud. Brehmi tähelepanek on wäga teraw, ta keel selge ja ladus. Ta seisab esimeste loodusuurijate seas. Surnud 1884. Ta wiimne raamat, mille ta poeg pärast ta surma wälja andis, toob üliitusaid kirjeldusi sügawast põhjast ja kaugelt lõunest, kirjeldused, mis ilusamad on lugeda kui paljud uhked romanid. Neist kirjeldustest toome meie ühe proowiks, nimelt Lapimaa linnumäed, millega ju täna algust teeme.

Sõnumid.

Walitsus Kord. Kohus

JN. Eestimaa kub. ajaleht awaldab seadusi, kui palju keelud kohtadest kinni wõetud loomade eest rahusaatale tasumist tuleb maksta. Nii wõetakse keeduwilja aedasse, rohuaedadesse, parkidesse juhtunud loomade eest: hobuse ja weise päält 1 rbl 50 kop., warsa, lamba, wasika ja kitse päält 75 kop., sea päält 2 rbl., hani ja pardi päält 30 kop., muu loduslindude eest 15 k. Wilja ja heina seemnega külwatud põllule ja kunstheinamaale läinud loomade eest: enne wilja leikust ehk heina niitmist, niisama ka wilja ja heina hunnikute wigastamise eest hobuse ja weise päält 1 rbl. 25 kop., weisema loomade päält 65 kop., sea päält 1 rbl. 50 kop., hane ja pardi päält 30 kop., muu loduslindude päält 15 kop. Metsa lagendikude ja raiendikude pääl, kuhu metsa tahetakse kaswatada, hobuse ja weise päält 75 kop., weisema looma päält 40 kop., kitse päält 1 rbl. 20 kop., sea päält 30 kop. Muu metsa kohtades hobuse päält 50 kop., weisema looma päält 30 kop., kitse päält 1 rbl., sea pääit 30 kop.

— Tartu maakonna ülema wanem abi Konstantin Bekowtsew on perek. põhjuste pärast ta enese palwe päale ametist lahti lastud.

D. Jõhwi jauskonna komisar täsib walitallitajaid walla rahapaberid, mis Eestimaa mõisnikude kreditasios 4½% annawad, sääit wälja wõtta ja selle eest kroonu rahapaberid muretseda, mis 5% tannawad.

— Kunstakuit lahtub lühikese aja jees ju teine politsei noorem abi ametist. Esimene nendest, paron Sass, lahkus paari kuu pärast ametist, nüüdlahtub hr Stempel.

—)(— Keilast. Keila ühk. 18 wallast on ühendamise läbi ainult kolm jaanud: Harko, Keila ja Friedrichshofi. Pestitalituse teeb see palju kergemaks. Loodame kõiki hääd!

— Riia ringkonna kohtu pristawideks on nimetatud Tartusse Urbanowitsh, Walka Petrow, Wiljandisse Potulow, Wõru linna Nowizki, Pärnusse Sager.

Kodu Kool. Kirik.

— Kõigekõrgem käsk seab Luterse usu koolid Peterburi ja Moskwa kubermangus koolide ministeriumi alla.

— tt. — Ilmselt pool soowitafte, et koolid eeste koolitusele lugemisele rõõmustagud olnud. Mõned [illegible] on wõlega alguse [illegible] juures [illegible]. Sõrmeaeg läib [illegible] ja [illegible] ja [illegible] läid ja [illegible] [illegible] kooli raamatid [illegible] ja [illegible]. Aga koolisõpetaja ei wõi köiki raamatid [illegible], [illegible] tehtem [illegible].

XX. [illegible] kooli wõeti [illegible] ajal ta tütarlapsi. Nüüd, aasta lõu [illegible], tehtud olnuseks, et edespidi tütarlapsi enam ärgu wõetagu. Kohjuetteele [illegible], [illegible] wõi läin [illegible] [illegible] [illegible]

vele leiab meie isamaa tõß wististe osawõtmist.

Y Otepääst. Siit karskuse selts „Edasi" näitab kiirelt kaswama: tall on praegu umbes paar sada liiget. Wiimasel ajal on ta nõuuks wõtnud oma tööd ka mujal waldades teha, et seega kihelkonna seltsi ajet tätta.

— 28. mkp juri Tallinna endine linnapää W. Greiffenhagen ära.

— Greiffenhagen sündis 1821 Archangelis, õppis Tartus õigusi teadust, oli hiljem Eestimaa kubermangu kantseleis ja kohtutes ametis, kuni ta a. 1883 paron Ütskülä järele linnapääks waliti. 1885 a. sai ta Kõigekõrgemal käsul sellest lahti ja elas siis kirjanduse tõõs era elu.

† Maistu kiriku hobusteplatsi päält warastati 16. jõuluk. päewal juhtuse ajal hobune ära. Hobuste waht oli mõneks minutiks lähidasse majasse sõsendama läinud, oli aga õnneks näinud, kui waras hobusega Wiljandi poole kihutama hakkanud. Kiia päale ruttasiwad mitmed südid mehed wahile appi, waras ja tema seltsimees wõeti kinni, hobune saadi kätte, kelmid anti Wiljandi politsei hoole alla, kust aga wangid ära olla karannd. Ei tea, millal Wiljandi wangikojale kelmikindlad ussed tehakse?

D. Waiwaras on jõulu esimese päha hommiku üks naene kiriku tulles raudtee äärde südame rabanduse kätte häkiste ära jurnud. See on juba teine niisugune surm sell aastal Waiwaras.

—tt.— Wiljandi kihelkonnas on 25 kõrtsi, millede eest umbes 20000 rbl. renti maksetakse. Kui 20000 rbl. renti maksetakse, siis peab kõigewähemalt 50000 rbl. eest joostisid ära müüdama ja ostetama, muidu ei wõiks kõrtsimehed kõrtsisi pidada. Kas ei wõiks seda 60000 r. mitte kasulikumalt tarwitada, kui see wa raha puru nii ükejooksmas on?! Linnas enese on enam kui 50 joomakohta. Jälle liig suur arw weikese linnakese kohta. See aitab muidugi oma jagu praegust rahapuudust kaswatada. Mis liig, on liig!

— Tallinnast. Kuda ka ligimese armastust ja aitamist kurjaste pruugitakse, sellest jutustab Tallinna Saksa leht Rev. Zeit. ühe sääl sündinud loo. Ühe häätegijana tuntud majaproua juurde tuleb keegi naisterahwas oma mehe matukste pidamise tarwis abi paluma. Palutaw lubab aidata ja läheb hiljem oma seltsineiuga kutsutud kohta, riideid, raha ja muid elutarwitusi ühes wõttes, et mahasäänud waese lese laste eest hoolitseda. Kõik on nii, kuda räägitud. Ühe puu lawa päälj on halwa riidetükkide päät mehe surnukeha, hulk kaltsus ja räbalates lapsi tuba täis. Naisterahwad läbewad minema. Seltsineiu peab ühe sõhtumise pärast ukse eest tagasi kõse minema, aga kuda ehmatab ta nüüd: Neude surnu on äsmatelt ülesse tõusnud ja paneb ennast parajaste riidesse. Hirmuga ruttawad naisterahwad minema, et petiste juures eemale saada.

— Poltawast. Kõrge wanadus. Praegu elab, nagu üks Kiiewi ajaleht teatab, Poltawa kubermangus oberst Grizento alles, kes 1790 Rõmaili kindluse terniga ära wõtmisest osa wõttis ja kes iel ajal 17 aastat wana oli.

— Tiflisest. Weiiwesti terwisewee hallikal. Ühe Wene ajalehele kirjutatakse Kaukasiast, kui mõõrama rikas see maa looduse andide poolest on, aga kui wähe neid andisi weel tarwitada mõistetakse. Bragunis põhja Kauk. on terwisewee hallikas, mis päewas 300,000 pangi wett wälja annab. Wee seejus on 75 kraadi, nii et üks poremateest terwise werdest. Kuda tarwitab nüüd ümberkaudne rahwas seda looduse andi? Ainukene kain, mis temast teatakse saada on see, et hallikas, mis ju weike jõgi on, üht wesiwestit käima paneb.

— Woorimees oli õige. Jõulu laupäewal oli Tartus nii liikuw elu, et segadused ei wõinud tulemata jääda. Sõidawad sääl kaks meest woorimehega poe ukse ette, wõtawad muist pakisi poodi ühes, jätawad ühe woorimehe kätte. Kuni nad poodis oma ostmisi toimetawad, astub üks teine paar noori mehi poodist wälja, istub päale ja muudgu raudteele, sest rong ei oota ka tänagi. Seni kui waksalis üks woorimehe raha maksab, ruttab teine kassa juurde piletit ostma. Rahamaksjale annab woorimees paki käte, see mõtleb paki kaasreisija oma olewat, kes poodist natukene enne teda wälja astus ja woorimehe wõtris, ning wiib ta wagunisse. Siin mõtleb esimene paki naabri oma olewat. Wiimats jõuawad nad maale sõprade juurde, teewad paki lahti ja pruugiwad kalli kauba ära, wei, kompwekid, piparkoogid jne. Sõber waatab tänuga sõbra otsa, et ta nii rohkeste linna kosti oli kaasa toonud. Paki omanikud aga tõusiwad woorimeest, kui nad poodist wälja astusiwad. Õnneks oliwad nad ta numbri märgaud ja hakkasiwad teda otsima. Tüli aja pärast jaiwad nad ta tõeste Rüütli uulitsast kätte ja wiisiwad ta ofeteei politseisse. Ka säälgi ei wõidud woorimehe juttu uskuda ja ta pidi, et lahti saada, meestele 10 rbl. maksma. Woorimees läks poodi ja sai siit teada, kes need oliwad, kes temaga waksaali sõitsiwad. Nüüd hakkas ta jälle elu päale mõtlema ja sai pärast pühi oma kapitaali jälle kätte. See lugu on tõesti sündinud.

— Kuulus Soome kompenist Friedrich Pacius on 27. mkp oma 82 eluaastal ära surnud.

Siiri Kroonlinnast.

8. Kroonlinna kohta nähtkse rahwal kodumaal kõigi wõõreti arwamised olewat. Mõned mõtlewad, et Kroonlinn niisugune kindlus on, kell müürid igal pool ümber ja kuhu ainult paarisi wärawaji sisse peaseb, kelle päal sõdalid palgaste mõõladega wahti pidawad. Kroonlinna niisugueks kujutades ei ole imeks panna, kui kodumaa rahwas tihti küsiwad: Mis teewad Eestlased Kroonlinnas? Ega sääl muid ei wõi olla kui ainult kroonumehi! — Su arwamine läheb tõesti kangele lahku. Kroonumehi on Kroonlinnas praegu ainuli 300, prii inimesi aga 3000. — Mis teewad aga 3000 Eestlast Kroonlinnas? küsib mõni uuesti. Enne kui wastata, peab tähendama, et Kroonlinn niisugune kindlus ei ole, nagu mõeldakse. Kroonlinn on küll kindlus, aga kindluse wärkisid ei näe linnas eneses nii hästi kui sugugi. Oled sa Kroonlinnas siis oled sa otsegu Tallinnas päristinnas. Kroonlinnas kaubeldakse, üsna rohkeste, sest pääle sõjawäe jadama kannab Kroonlinn kaubasadama nime. Uusi laewu Kroonlinnas, küll ei ehitada, aga seda enam parandatakse wanu. Merewäe korralpidamise tarwis on siis kroonu Kroonlinna mitmed suured wabrikud ehitanud. Wabrikutes kui ka muis kroonu paikades ei tee aga madrused kroonu tööd, waid prii inimesed. Kroonu kohtade pääl tööl käiwad pea kõik Kroonlinna Eestlased. Töö päewa pikkus kroonutöödel on 8—10 tundi — talwel mõnes kohas walgest walgeni — palka maksetakse kuni 1 r. 50 kop. ja weel rohkem päewasi, seda-mõõda kudas töö ja mees on. Tööd ennast peab hoopis kergeks nimetama, kui seda muude kohtade töödega wõrdleme. Ka poisikesi wõetakse kroonutööle, kuid neile maksetakse ainult 20—30 kop. päewas. Alles 18—19 aastasena maksetakse neile täis palk.

Enne jõulu tehakse wähe tööd ja lastakse laupäewiti priiks, aga nii pea kui uus aasta käes, alga-

mad kewadise laewaſõidu ſuured ette-walmistamiſed. Jaanuari ja Webruari kuus wõetakſe Kroonlinnas ſuurel mõõdul uut tõdrahi ait tihti ja niisugusid, kes peaaegu midagi ei mõista. Pääle Jaani päewa, kui rutuliſed tööd lõhtud, lastakſe küll need lahti, kes midagi ei mõista, aga kes aht ehk teiſ tööd mõistab, leiab ikka tööd. Siinſed Eesti tööliſed on ſiis oſalt koonmaalt ſiia tööd otſima tulnud wõõrjaändajad, oſalt jälle ſiin enne kroonut teenimud idjameheid, kes pärast teenistuſe aega ſiia elama ja tööd teema jäänud. — Maasterahwaid kroonu kõhtadesse tööle ei wõeta. Siiski rändab ſiia iga aasta hää hulk tõtarlapſi kodumaalt ſiisse perekondadesse teenima, kõigegi et teenijad tõtarlapſed ſiin ſuuremat palka ſaawad, kui kodumaal. 5 ja 6 rubla on ſiin tõtarlapſel tawaline ſuu palk; kes aga õige oſaw keetja on, ſaab kojuni 10 rubla. Ja Eesti tõtarlapſed leiawad ſõõdiſe palju ennem tõhta kui päris rahwa lapſed, kes big tihti leiwawanemate õõna ei taha taulda — Eestlaſtel on ſiin oma kirik ja kool. Koolis ſaawad 80 laſt emakeele õpetuſt. Wiimed Eestlaſed on maja omanikud. Sõgarad mehed elawad üksna hästi; joodikute ja hooletumate kõõ käib wiletſasti, aga wõi ep mujalgi ſelle poolest parem lugu on! Nii palju täna Kroonlinna Eestlaste eluſt.

Teised lehed

— Proteſiit B. toob Tartuet kirja, milles nende lehtede arw ülesse antakse, mis reistest trükikodadest Tartu postkontori läbi kõigijate kätte lähewad. Nende keskes on Wene lehti 1126 eksemplari, Saksa lehti 377 eks., Eesti lehti 221 eks. Walgus tuleb 190 eks., Ristir. pühap. leht 26 eks., Tallinna Sõber 5 eks.

Poliitika ülewaatus.

Kas mis aasta rahu aasta ſaab olema, wõi kas ta mõnd jõjaidu eneſes peidab, on üks küſimine, mida riikide juhatajad politikamehed iga aasta wahetuſel küſiwad, ehk õigem, mida nende käest küſitakſe. Kui ka praeguſe ilmakorra järele, mis ühtlaſi ka niiſugust küſimiſt ſunnib tegema, kõige targem minister ſelle pääle ja ehk ei kõsta ei tea, ſiis on ometi põhjuſi olemas, millede abil tulewiku rahukindluſt ette rehkendatakſe. Niiſugused põhjuſed on asjad ja nähtuſed riikide ja rahwaste eneſte keſkel, milledel oma üleüldine tähtſus on ja mida ajaga harjunud riigimehed ära kaaluwad ja ſiis oma otſuſi annawad. Kui me ſelle aasta otſuſte pääle waatame, ſiis näeme, et ka praegu mingil riiu häält rahu ſegamas ei ole, aga ka kindluſt keſtwa rohu pääle mitte. Kuningad ja miniſtrid, kellede ſõna ſiin makſab, on oma uue aasta õnneſoowides rahuſt tõendanud, aga ſeda ühe unuſalduſega teinud, mis tugewam paiſtab kui mõnelgi waremal aaſtal. Seda pandi tähele Prantſuſe ja Italia miniſterpreſidentide uue aasta õnneſoowideſt ja nendeſt ajalehtedeſt, keda ſelles mõõduandjaks peetakſe. Saksamaal, kellel waheſt eeſolew aasta mõned kõwad pähkled annab hammuſtada, on niiſugune toon ajalehtedes wäga mõiſtetaw. Palju kahtluſt paiſtab nende politika orakiides, mõned lehed kelledeſt ſeda keegi ei oleks uſkunud, jätawad uue aasta politika juhtkõned hoopis toomata ja waikiwad. Kõikide weergudes paiſtab: Meil ei ole elatand Wilhelmi ega raudkantſleri Biſmarki, kellede eesmärgid tuntud ja ſihid teed kindlad oliwad. Täna ſõidame weel wankriga taſateel, aga Jumal teab kus lombis homme iſtume. Aſi on ka nii. Julgeid hüpakuid tehakſe kõrgemal pool, ſuuri asju tõõtatakſe, aga kas hüpak kuriſtikuſt üle teiſele äärele, wõ keſkele ſiiſe wiib on iſe küſimine. Keegi ei tea weel, antakſe mõista, kus ehk mis need ſuured eesmärgid on. Trooni ümberolijadgi ei tea, ja mis weel naljakan, keiſer iſe ka mitte. Meie teeme targaſte, ütleb Saale-Ztg, kui meie juhtumiſte pääle walmis oleme. Tõi ju 1890 meile tööd, ſiis ei ſaa 1891 ſellepookeſt waeſem olema. Meie oleme praegu neiſt rõõbaſteſt wäljas, mida mõõda riigiwanker enne iõitis ja neiſt wupſudeſt, mis ta nüüd teeb, näeme, et tal uus tee küllalt taſane ei ole." Hamburger Nachrichten kirjutawad: Uued ajad, uued nõuded. Aga elatarkus näitab, et ühe riigi, päälegi Saksamaa ſarnaſe noore riigi kord ſugugi hüppeſarnaſi uwenduſi ära ei kannata. See on wõimata mõelda, et ta iſa ehk wanaiſa nii oleks teinud. Et keiſer oma prohweti ſõna, millega ta iſeenene kantſler lubas olla, täide on ſaatnud, on ſelge. Ta näitab auuſat tahtmiſt, oma mõtteid riigi koſumiſeks täide ſaata. Et aga ſõna sic volo, sic jubeo, kuda tahan, nii käſin, tegelikult maksma ſaaks, ſeda keelab juba walitſuſe ſiſſeſeab," jne. — Uue aasta rahuſõja mõtete arutuſtes heidetakſe ühtlaſi pilku Europa rahu kaitſejate, jõjawägede, pääle. Seiſjat ehk teeniwat ſõjawäge on Europa ſuurriikidel: Wenemaal 800000, Prantſusmaal 547000, Saksamaal 520,000, Auſtrial 355,000, Italial 262,000 meeſt. Keſkeuropa kolmikühenduſel on nii 1,137,000 meeſt, üks arw, milleſt aga Wene-Prantſuſe ſõjawäed 1,347,000 mehega, arwu poolest üle käiwad. Sõjakorral wõiwad aga need riigid püſſi alla panna: Saksamaa 2,400000 Auſtria 1,375,000 ja Italia 1,220,009 meeſt — kolmikühenduſel on nii enam kui

5,000,000 soldatit. Selle wastu wõib Wenemaa 2,392,000 ja Prantsusmaa koguni 3,200,000 meest püssi alla panna, mis 5,590,000 meest wälja teeb. Wiie suurriigi sõjawäed on nii enam kui 10,000,000 meest suured, maha arwatud sõõlt tagawarawõe meheid, maatormid j. n. e.

Meie wägewale isamaale **Weneriigile** on 'a möödaläinud aasta rahu ja kosumise aasta olnud, mida ka uus taile kui rahukindlale riigile tõotab. Wälises politikas ei ole muudatusi ega sündmusi olnud, tähtjam sellest Saksa keisri külaskäik, kui rahukinnitus, iseärasied suured selle aasta sõjawäe manöwerid ja K. ol. M. kirjepärija reis Indiasse. Seespidi semstwo uuendus, maapäämeeste säädmine seespidistes kubermangudes ja gümnasiumi koolide õpeplaani varandused. Põllutöö asjus on poururoo ministeriumi abutamise asi ees olnud, rahatalitus oli nii õnnelik, et üks wahe paberiraha ärakautamine kõnes oli. Mõni kuu tagasi oli Wene paberiraha hind Berlinis ju kallim kui oma maal, 260 Saksa marka. — Weel wana aasta tõi ühe keiserliku perekonna liikme surmast leina sõnume. 26. detsembri Parisis Keiserlik Kõrgus würst **Nikolai Maksimilianowitsh** Leuchtenbergi suurhertsog lühikese kaelahaiguse järele ära. Surnukeha jõuab 7. jaanuari päälinna, kus ta Peeter-Paali pääkirikuse maetakse. K. K. würst Nikolai sündis 23. juulil 1834 ja oli Keisri Majesteedi kindraladjutant ja ratsawäe kindral. Kõrgestõunis würst oli kõrgehariduseline teadusemees, kelle uurimise töö ja teaduste edendamisi kaua tänuga mälestatakse. Tänawu suil pühitses ta Keiserliku Wenemaa kiwiriigi uurijate seltsi esimehena selle ameti 25 aastast jubeli päewa.

Uks **akadeemialik uneaasta soow** tungib Saksamaal uneste ette. „Berl. Neueste Nachr." toowad ühe uneaasta juhtkirja, milles wäga tungwalt ja pikalt laialt põhjendatult nõutakse, et Saksa ülikoolid mitte nii ülikergeste doktori nime, iseäranis tohtri ja filosofi (mõtteteduse, keeleteduse) osakonnas ei annaks. Kuna kõigis teistes riikides doktori nimi kõige ülema akadeemialiku hariduse järg on, olla ta Saksamaal nii kerge kätte saada, et kihutiülele nurgadoktorile Heidelbergi ülikool doktori nime on annud. Ka Ameerikasgi, kõige suuremal wabadusemaal, haketakse Saksamaa doktorite wastu sõdima. Saksamaal tehtawat kahe tunnisees doktorinimi walmis, millel juures Saksa alamad arwaste, wõeraste riikide alamad teigi läbi ei kukkuwat. Nii olla doktori nimi rahaküsimuseks ja ilma kahtlemata rahwa petmiseks (Täuschung) alla waonud ja teha Saksa õpetatud meeste seisusele kahju.

Prantsusemaal on senati walimistes wabariiklased jälle wõidu saanud, mis isegi neude julgematest lootustest üle käis. 32 departemangus on 75 wabariiklast ja 6 kuningriiklast walitud. Frederict on 665 häälest 579 häälega ja Jules Ferry 997 häälest 723 häälega ametisse pandud.

Türgi riigis on nüüd kaua wältaw usu tüli Sultani ja Greeka õigeusu piskoppide wahel lõppemas. Suwiste segaduste mõjul, kus kristlastele ülekohut sündis jätsiwad piiskopid jumalateenistuse seisma. Jõulu pühadeks andis aga Suitan Wene walitsuse kaasabil piiskoppide nõudele järele, nõuda et Jõulud riiu lõpetajaks saiwad.

Ameerikas ähwardawad asjad uitmes maakohas korraga põnewaks minna. Inglise ja Ühisriikide wahel on Beeringi mere õiguse pärast hälki kibe riid tahti läinud. Esimene, kes ennast peremehels peab, ei taha Inglise kala ja kobra püüjatele püüki ära anda. Ühisriigid olla koguni sõjalaewu kõrgutama hakkanud. Teiseks ei ole **Indianleste** õigustud kaugetki rõõs. Esimesed püüdwad endid Ameerika wägede kõrgust hoolimata kõigeada ja taplused mis seriti eest tõusud, näilawad, et Indianlased nõua suure wõiaga maad ja kõigi peal wäga ärewad on. Tulew kord kõige rõõsem.

Kõiemaailgne kaan tuleb **Karoline** saarelt, et jõõlne rahwas Hispania walitsuse wastu mässu tõstnud. Uks telegramm Londonist 10. jan. (29. det.) teatab, et mässajad ühes kohas 300 Europast, neude seas 190 Hispania soldatit, hoobilt ära tapnud. Missioni maja on ära häwitatud.

Mõneingust.

— Tänawu on tõlm kaunile lõunasse juleenud tuuida. Tõnis olla ju nõdelat lõhn õõtsi 15 kraadi tõlm, mis sõõl ülji arwa on ette tulnud. Neapolis oaud suur tõmetulik, mõnedi wõa alatise suwera hariunud lõunatõõ mitte tõhe ei kohtamas. Põhjale Põhja-Europaje tegi see nõttemõõ palju nalja, kuda teised lõõwaonate peal oma käsi soendasiwad ehk neid intepatjade sisse toppisiwad.

Teaduse riigist.

Inimese ilust.

1. Ilu wäärtus.

„Töö musta patru ja waata walge naise pääle.“ Selle Eesti maaciõna panome meie siia ettetsia, et teda hurjutada ja nii nõnda nõuta: Töö musta patru aga waata walge naise pääle. Lõisamere maasõna on vaga kõrkab tõinud, kus hõljuti üks mõni noorik oma walge noorenaise juures ära jootiis õõlides: „Mina riisa ei kriidinäep ei sellt!“ Et aga need mustad inimesed ilu tunnevad ja armastavad, see on aeuma teada. Nii jutustab üks Afrika reisija, kes teena tõgasi tuli, et ta terd kõigi naiste seka sarnnud. Nui nad nõutakse Europa kõrdõdõu nõhinud, näinud nad nii kõrjale, et mõhel õige kõrdetaw seis oinud. Sõal tuli päätta mõte. Wees nõitis kõhuzõõ ja kõlideks ja ja os need mustadele neidudele ja noorikutele nõõla. Nui nad seda meigat asja pikal kõrd mõõtnud, kõõnud nad nõõga lõõks ja eõõne kõõnine, mis nad Europlajele ette pannud, oli: Kes on meist tõõja ilusam. Et kõõ pakandajele eõõ wõõle kõõda, kõõtõõ nõõle Europlane: Seda ma ei jõõna ära arwata: Oõõ õõõõ

kui luitunud roosid, kellede ilu otsani löpnud. Poisslastega on weel pahem lugu. Weikesest Amorist kaswab nädikord niisugune erehabemeline peru wälja, kelle förwat halwaste kaikutud kane üsna „löbus“ on waadata. Häälemurdmine on ainult poisslastel ees, ilumurdmine kõikidel. Mõige õelam aeg on siin see aeg, mil poisikesest peiu ja pli'ast neiu kaswab. Heine imeilus laul on nagu selle aja kohta loodud:

Kui lilleke sa oled,
Mis lahti õitsma läeb;
Ma waatan sind ja ärdals
Mu süda rinnus jäeb.

Wul on, kui paneks ma käed
Su pää pääle paludes,
Et helde Jumal sind hoiaks
Ses ilus ja puhtuses.

3. Kuni see tuleb, et mõned inimesed kiig wara wanaks lähewad, kuna mõned suures wanaduses weel nooruse märkisi palgel kannawad? Mõned elawad üsna lahkel elu ja on päälegi terwed, aga on aastat 30 mööda, siis on nende palged kenab kibrakogud. Teised ei kaota oma noorust ka haiguste ja kõiksugu eluraskuste pärasigi ära. Seda on kerge tähele panna ja meie lugijal on kõigi ta tähelepanemiste juures see hää kord, et ta mõte seleiustele omast käest õige rohkeste pitta wõib juurde lisada: „Aga inimene, keda ta ihuotsiwa ja ilutundwa silmaga waatab, on talle elawaks pildiks.

(Kärgneb.)

Lapimaa linnumõed.

Dr. A. E. Brehm.

Merelinnud tulewad ainult kahel põhjusel maale: kewadene armastuse tundmine ja tume surma aimamine. Mitte talwe pikk öö oma külmaga ja tormiga ei aja neid maale: nemad on sellega harjunud ja elawad lainete pääl ja all. Ka rööwikalade hambad ei hirmuta neid maale. Nad lendawad ainult wahete wahel lühikeseks ajaks saarte pääle, et oma sulgi raswata. Kui aga mitmekuu pikuse öö järele päike jälle tõuseb ja üheskõlelegaa armastus nende südames liigub, siis ruttab noor ja wana mitme tuhanda wersta tagast lennates ja ujudes mereet üle kuiwale maale, sinna, kus nad ilma walguseta nägiwad. Aga ka siis, kui merelind kauget merel aimab, et ta surm tõigidal on, siis ruttab ta, kui ühed [illegible] aial üle sinna tanda tagasi, kus ta ilma tuli ei siin surra.

Ernamata linnud, perwed on need, kes läe easta mõni kuu andumise platsid kirjeldamatal wiisil elustawad. Mitmesugused on need linnud, mitmesugused ka andumise paigad. Suura mõned linnud niisugused kohad üksse otsiwad, kus maapind waewalt weest üle ulatab, peitawad teised kaljudel, mis mereet äkiste mitu sada sülda müürina üksse tõusewad, kus nad kiwide ja kildude, prahnu ja koobaste warjul oma noortsugu kaswatawad.

Tähelepanek uurija kirjutaks küll igast linnust, mida ta siit leiab, täielikku kirjelduse, aga neid on siin ometi nii palju, et see wõimata on. Ja mina ei nõi teisiti, kui peaa ainult mõne üksiku linnu elust weikese pildi andma, et merelindude iseloomu tundma õppida. Mõi raske siin ka waimine on, üks nende lindude seas ei tohi puududa, üks, kes igal kewadel kauneli mereet maale tuleb peitama. See on sulgani lehka, Kokas, koha, Eidergans, Eiderente, Eidervogel.*

Koime kesti sulgani tuleb Europa randa, üks nendest, sulgani ise, tuleb kogumi Saksamaa saartegi pääle iseäranis Sylti saarde. Ema sulgani on õige ilus lind. Turi ja selg, üks riba tiiwade pael ja kaks lappi kõhu all on walged kui jaine wahi. Kael ja puga on walge sulgede pääle punaka karwa saanud nagu oleks keskõö päikese kiired sinna kinni jäänud. Lõskede pääl kasab õrn rohiline joon nagu mägede jääojad. Nind ja tõht, tiiwad ja saba on aga mustad kui mere sügawus. See ilunäikond on aga ainult isaani päralt. Emaani paneb enesele palju sihtsama, siiski ilusa riide selga, mida ma ma jariideks nimetakiin. Roostekarwa, prunnikate sulgede seas on kõiksugused õrnad jooned ja wigurid, mida sõnadega ei saa ütelda.

Üksgi teine anisells ei ole nii wäga merelind kui sulgani, üksgi ei wadi maa pääl üksinisemine, üksgi ei lenda halwemine, üksgi ei uju rutemine nee pääl ja wee all, üksgi ei läbe sügawamaste mere põhja. Nuni 25 sülla sügawaste wee alla läheb ta mõdu järele ja kuni wiis minutit, wäga pikk aeg, wõida ta wee all wõibida. Pääle peitamise aja ei tule ta peaaegu ialgi kuiwale. Ju talwe lõpu poole lahkuwad nad sinnest parwest ja ujuwad paaritaupa lainetes. Ainult need isaanid on weel parwes, kes ilma teisepooleta jäiwad. Paaritahwa kõiks walitseb dunneandew üks meel. Ainult üks tahtmine — kahtlemata emaani tahtmine — on mõlemate juhtija. Tõuseb emaani weepinnalt üleese, et mõni saba sammu edasi lennata, siis läheb talle ka isaani järele. Sukleb emaani põhja, siis läeb isaani seda kohe järele. Kuhu ta ka läheb, teine on tal tõusiste lanna pääl. Mis ta ette wõtab, see on ikka isaani meele järele. Weel elab aniparr kõrgel mere pääl, kui ta ainult niisugusies kohtades, kus nesi üle 25 sülla sügaw ei ole, aga ikka jääl, kus põhja pääl kõiksugused kõnnakarbid merepõhja rikkalikult katawad. Need pehmed loomad ongi anide toit; jagedaste ei ole tal muud seadusi. Nende järele läheawad nad nii sügawaste mere põhja. Kõnnakarbid hoiawad neid aniid aga ka puudusest eest, mida teised anid ja pardid küllalt jagedaste tunda saawad.

Aprilli, kiljemalt wai algul liginewad paarid rannale. Aniema rinnus liigunead eramured, mis kõik teised mured waikima panewad. Waljas kõrgel merel olewad linnud nii kartlikud, et nad ialgi laewa ega paadi läigidale ei laituud ja et nad inimese eest etie põgenetimad, üks kõik mil kojul nad teda nägiwad. Mõõd siin saarte läigidal lõhewad nad kogumi teiste loomaks. Ainult ema tundmused ajawad ta randa. Inimesest hoolimata komberdab ta kuiwale. Isaani on ka nüüdsi weel kartlik. Ta läeb emale küll järele, aga hoiatab teda „ai'na! ahna!“ hüüdes üksteisest. Wahete wahel jääb ta kogumi mahe ja mõtleb kaua, enneguu jälle järele läheb. Ema ei hooli sellest. Ta ei waata muud kui ei pareja pesakoha saaks. Sets käib ta terwe saare läbi, kui tarwis on, seni ta ei leni oma kaneekaluses sugugi kõige eimese heinahunikuga ega ka

oakapõ saga, ei ta katki muriud kas-tma, mille jaare omanik talle warjuks wälja pani. Ta wanderdab sõnedaste nagu koonlind koosi ja majasse ning käib nin kõik nurgad urgad läbi ja nalib mõnikord enesele leiwaahju audumise paigaks, sellest hoolimata, et perenaine nõud kaua aega teise saare pääl peab leiba küpsetama. Nähtawa hirmuga läheb isaani talle niikangele järele kui iganes wõimalik. Kui ta aga arwab, et ta tõinepool kõik ettewaatamise jalgade alla tallab ja koguni inimese katuse alla läheb, siis lendab ta julgeks lainele tagasi ja ootab siin igatsedes, kui oma igapäewkord teda waatama tuleb. Meie emaani ei lase ennast sellest ekitada. Ta wrab weidi puru koku lasseb inimest ennast sell- töö juures hää meelega aidata, ajab pesamaterjali kõik kokku, kaewab ka leitjalaga lohu wälja, teeb ta rinnaga õerudes ümmarguseks ja algab nõud pesa wooderdamist. Muna ta ainult oma nooresoo pääle mõtleb, kisub ta enese ülipeenikesed suled selgast maha, pokerdab nad wildiks kokku, mis terwet pesa katab ja päälegi weel niisuguse tubli ääre üle jätab, millega ta terwe pesa wõib kinni katta, kui ta ise ära läheb, nii et pesa täieste nooderdatud, hakkab ta munema. Hallrohilised munad, 6—8 tükki.

Seda aega Normaanlane ootasgi. Omakasu tegi ta lahkeks wõõraste nastuwõtjaks. Nõud muutub ta rõõnliks. Hoolimata wõtab ta munad ja päälegi kalli sulewildi pesast ära. 12—15 pesa annawad naela sulgi, mis sõõlsamas wähemalt 7 rubla maksawad. Need arwud teewad Normanni „politika" kõige paremine seigeks.

Kurwal südamel näeb ani, et ta tänawune lootus luhta läinud. Hirmus ja hädas lendab ta ootwa teisepoole juurde merele tagasi. Kas see teda ka nõud weel tõsiselt hoiatab, seda ma ei wõi ütelda; küll aga tean ma kinnitada, et ta talle troosti mõistab muretseda. Weel on kewa lusti ja kewade julgust mõlemate südames: Mõne päewa pärast tõmberdab meie emaani jällegi saarele wälja, nagu ei oleks talle siin ialgi paha sündinud, et teist pesa ehitada. Wõist ei lähe ta mitte enam esimese paiga pääle, naid lepib kõige ligema põhuhunikuga, mis weel mitte täieste pesi täis ei ole. Jällegi teeb ta ümmarguse augu ja sellegi hakkab ta omast rinnast sulgi wälja kiskuma, et pesa oma arwamist mõõda küllalt pehmeks teha. Aga kui palju ta ka waewa näeb, kui pikals oma kaela sirutab, kui wäga ta ennast täänab ja wäänab: ta sule tagawara on otsas. Mil oleks aga üks oma, ja jookgu ta ka aninäul mea pääl, ilma nõunta, kui tal oma aste eest tuleb muretseda? Ka meie ani teab nõu leida. Tal enesel ei ole enam pehmeid sulgi — ta abikaasal on nad rinna| ja selja pääl alles. Nõud peab tema ette astuma. Ja kui wäga isaani waheji wasta paneks, kui wõga tal ka endine waba elu meeles seisab: Nõud on ta abielus ja ta kuuleb sõna. Hoo imaia rõõsib emaani ta paari päewaga niisama paljaks kui ta ise on. Et isaani niisuguse hoo pääle ära merele lendab, siis omasugustega seltsis ujub, auduwa abikaasa ja nooresoo pääle enam ei mõtlegi, see näib mul wäga arusaadaw olewat. Ja kui kustil audumise saarel mõni isaani pesa tõrwal peaks kurtma, siis on see wististe niisugune, keda weel ei ole katkutud. (Järgneb.)

Tänusaul.

31. XII. 1890.

Nõud aasta mõõda läinud,
Ma hõõd ja heidust näinud
Ja armu eleti.
Kes on kõik seda annud,
Kes armulikult kaitnud
Mind iseküetel tänini?
See Jumal, kes mind loonud,
On mulle abi toonud,
Mind aitnud hõõda seest.
Ma sõdames sind kannan
Ja tänu sulle annan
See isaliku armu eest.
Mul weelgi armu anna,
Mind omas süles kanna,
Oh Jumal, heldeste.
Mind wõla õnnistada
Ja sõnta õiget rada
Su poole taewa ülesse.

Malila.

— Etnugu. Sündisin, sain mõõn, kiendasin, imesin, naeratasin, magasin, laswasin, õppisin, armastasin, kosisin, riigutasin, töötasin, kannatasin, wõitlesin, rõõmustasin, kurwastasin, ununesin, põdesin, uriu.

Mõnesugust.

— Raudteemasin, mis ise enesele otsa teeb, on nõististe koguni uus asi, mida weel ei ole olemas olnud, aga nõüd on. Selle kurwa eht õigemine ütelda nõdrameelise masina isamaa on Amerika. Kui kaua tal iseenese tapmise mõtted on pääs kõbisenud, see on teadmata. Õnnetumal päewal seisis ta waene loom Hudsoni sadamas rõõbaste otsa pääl. Ta oli sõiduks walmis kõetud. Enne sõitu karas ta juhataja maha ja jooksis natukeseks waksaali. Raudtee ahjukütja wiskas kruwiwõtme masina pääle, see trehwas haani pihta ja keeras selle ümber. Aurul ei olnud muud rutemat teha kui masinat täiel jõul jooksma ajada. Nõüd oli masina wiimne tund tulnud. Ta wuras silmapilk kaldale, kihutas suure prahwatusega teeotsa takistuse puruks ja lendas alla sügawasse lainesse. Susises ja sasises weel, ning kõik oli otsas. Aga Ameriklased ei jätnud oma jonni. Nad tõiwad suure laewatäitmise masina ja tirisiwad raudese surnukeha jälle kaldale, derusiwad ta nuustiga puhtaks, ajasiwad tule alla, ja masin läks jälle ähkides ja puhkudes tõõle. Ta olla ennast lubanud parandada.

— Londonis olla praegu waesema töörahwa keskes nii suur hõda, nagu enne mitte kunagi. Häätegewate seltside ja tööjuhataja Tom Mann ülesandmise järele on sõõl praegu 90,000 inimest ilma tööta. Waeste majad ja muud abikohad on nii puupüsti täis, et paljud lageda taewa all lumes öömaja peawad pidama. Üks ohwitser, kes oma meestega niisugusi hõdalisi päästma seatud, leidis üheainsa Inglise penikoorma ma pääl 150 niisugust õnnetumat lumest, kes ilma abita külma käes enam hommikut ei oleks näinud.

— Poisikesekingitus. Weike kolme nelja aastane Hispania kuningas kinkis paawstile uueks aastaks tihtsa kepi. Hispania saadik, kes kingituse kätte andis, palus jet põha isa kõige armulikumalt ta kuninga kingituse wastu wõtaks ja oma wanadust selle najal toetaks. Waewalt oli wanamees kepi käepideme pääle toetanud, kui sellest suur hulk kuldtükka ta alge ette kukkus.

Braawo.

F. Cooperi [1]) ajaloolise romaan.

Joh. Liiwi tõlge

Esimene päätükk.

Päike oli Tirooli mägede taha ära kadunud ja tõusew kuu walgustas tasast Lido lahte. Sajad inimesed tõitasiwad jalgsi kitsaid Wenedigi uulitsaid mööda jõena Markuse platsi poole. Mõisnikud ja kodanikud, Dalmaatsia soldatid ja laewamehed, suurtsugu naisterahwad ja ihnsate nägudega kullasepad, siis kaupmehed Greeka maalt, Juudid, Türklased Kristlased läbi segi, reisijad ja ilma hulgused iga nelja tuule poolt — kõik rutiasiwad ühisele tõbu paigale. Siin agar äritoimetus, sõõl meelitaw ajawiit, naermine ja naljatamine, neidude ja wilepuhujate laul, weiderdaja wigurid ja naljahammaste ja luuletajate kõnekõlksud, kaeblikud kandle hääled ja roosiwee müüjate kisa, — kõik see mesilaste pere sarnane sumin ja liikumine kõige toredamate ilulossiide wahel oli üks isesugu kirju pilt, mille sugusi üksi selle aja Wenedigis leida wõis.

Otse selle piiri pääl seistes, mis õhtu ja hommiku Europat lahutab näitas Wenedig oma olekus kirjukarwalisem kui üksi teine linn ' ajahemere kaldal. Isegi ta praeguses ninuajas tunt kse selleest weel jäljesi, et ta kord maailma linn on olnud, sell ajal aga oli Wenedig weel riiks ja esimene millionär Europa linnade seas, kui ka mitte enam wägew merede walitseja rahwariik. Wõimu alanemisega oli aga endise mehisusasemele p iiskamine ajunud ja kõik märgid näitasiwad, et saarte elanikud waimu ja oleku poolest loidunuks jäämas ja Wenedigi wõim samm sammult kustumas oli.

Kohwi ja wõeraste majad Markuse platsi ümber oliwad ju tiheda inimeste hulgaga täidetud. Kuna lossiide õued ja ühkete wõeraste majade esised lampidega heledaste oliwad walgustatud, hiilgasiwad ühte würsti palce, Markuse kirik, kõige wanem kristlik kirik maailmas, naalisusemaja pääl seisaw kullast wõidu-mast ja kõrge kellatorn tasase kuu walge käes nõiduslikus ilus. Keljanurgalin Markuse platsi piirab ühelt poolt sellesamaniline kirik sisse. Oma suurusse ja Arabia moodilise ilusehituse poolest käib ta hulgau teisteist ehitusten üle. Tasane katus ja lai kõnnimuna moodi lühike torn seisawad ju üks aastatuhat oma müüride pääl. Neid ehitab wana Greeka kaunikunde nikerdus töö, kõige paält oma Koriathustest saagiks toodud wulatud wõel hobused, mis Granitii-kuje raal üks teise kõrwal seisawad. Sallimisewikud tacwad need müütrid ja neude ehted kõrwalda.

Sõrika kõrwal seisawad teised suured selle platsi iseteajad tähtsamad ehitused. Kalitsusemaja õhtupoolne külg oli alles uue, hõbetatud torn oga hiilgas ja kõrge kuu walge käes. Selle kõrwal seisis nagu kodukaija suur nõiduman, mille külles Kandia, Konstantinopeli ja Morea wõitude aurtipud rippusiwad, kuna teise pool platsi äärt mereranna wastu kõrgete graniitin sammaste otsas tiibadega Wenedigi riigilõwi ja linna kaitseja püha Theodora kuju seisiwad. Wõeras oleks seda nõiduspilti nähes küll waimusi kartma hakkanud.

Esimese samba jalal seisis üks mees ja waatas arulaste kõimusega ühtaa rahwahulga pääle. Jõene tunnis inimesi temast mööda, ies siit poolt külje pealt kaunikaetud nõrudega, ehalt awaikelt pidu paika rühkisiwad, aga mees ei waatund kõrwagi kõrwale ega liikunud oma paigal. Teine pilg ühel, kaed risti rinda pääl, paranjirja sõdin wanemus ümber seha ja tõõdega sõnneldud tai janeti lõbar juurtsugu tehaa kapiga, tunnistasiwad teda mõne juurtsugu eramaa lootsika juhatajaks.

Siimaks pöörie ta silmad ühawasti ühe weiderdaja selgkonna pääle ära mere poole, kust laeasew jahe õhk wastu woolas. Korraga läks ta pale nagu jällenägemise rõõmus elawaks ja teisel silmapilgul langes ta ühele pääkesen prunniks kõrwend naaga meremehele kaenlasse, kes oma kõrjuse iärele lahtist laia kuube ja trehteri moodi Friigia maa kübarat kandis. Seisja oli esimene, kes jõna wõtris ja oma siemaa murdes teisele wastu hüüdis:

— Hohoi, sina Stefano! Näägiti, ja olla Türklase küünte wahele langenud ja pidada nüüd uskmatadele tõlliksi noppima ja neid oma pisaratega kastma. —

— Sorrentina ei ole niisugune naisterahwas, kes Juudise rõõwli kaisutamist ootab. Olekid ja kordagi oma elus ahjutaanat wõlja saanud, siis teaksid wist, et minu Zelukti *) taga ajada ja kinni wõtta kaks isesugust asja on.

— Siis lange põlwili ja tana püha Theodorus ta kaitsemise eest. Wist tehti sinu laewa lael teaaja mise ajal palju palwet mu jõber, ehk küll terwes sa aabria mägedes julgemat meremeest ei ole kui sina, nii pea kui Sa kuiwal maal oled.

Meremees woatas pool nahjalal, pool tõõsel pilgul üles püha kuju pääle, eunegu kõstis.

— Lõwi tiiwad oleks mulle rohkem ära kaluud kui sinu püha mehe õnnistamine.

— Seda pahem sulle, jõber, sest et meie piiskop parenine laawat kui tuult waigistada oskab. Wõi siis pidid ja oma laewaga teeste Türklaste pihtu sattima.

— Päris teeste! Üks Juudise saatan sai meid Sisiilia ja Stromboli wahel silma, aga kergemine wõiks ta kall sõõlu pilwekest tulemäe harjal tinti pääda kui minu Zelukti tabada.

— Aga ja kartsid oneti, Stefano?

— Seina! Ei, ma seisin kui lõwi ja kartsin üksi, et need uismata koead meile rauspellikeki kaela riputawad. Kõrapejad olimad nii lähidal, et ära wõis tunda, misugusel puhas, misugusel mõõtud turban pääs oli. Arwad sa, et hää on näha, kui pagan nõnda hooga ristiinimese pääle tormab?

— Kas küll selg ju jõgeles, jõber Stefano?

— Ma olen laewapoiss põlwes küllalt nii palju kõie otsa saanud, et palja hirmu pärast ta enam sõgelema ei hakka.

— Noh, igal ühel on oma õrn koht mis walu kardab ja sinu oma on hirm Türklaste eest. Ütleksise, et Türklased Kristlasel naha ülepää tõmbawad, kui ja nende kätte juhtub.

— Noh, ka õnnelikum peab saatuse läest wastu wõima mis talle antakse. Sui aga Türklased mull ühe juukse karwa tõõrdawad, siis on Santa Agata õpetajal üks pihti-

*) kerge purjulaew.

laps wähem. Mina olen waimuliku herraga nimett nii rehnungi teinud, et köik halbdused, mis juhtuwad, suurel kohtupäewal kokku rehkendatakse ja nende eest üks summa pattusi andeks antakse. . . Aga kuda elatakse Wenedigis? Mis sa's nüüd kanalides teed, et su siidiwammuse lilled ikka wärsked seisaksiwad?

— Sedasama mis ennegi. Aerutan lootsikut Rialtoli Giudetsa, pühа Giorgiuni pühа Markusse, pühа Markuseni Lido lahte ja sõõit tagasi koju. Siin ei ole ju Tuunise koeri, keda nähes sõõda kõlmaks ja selg palawaks wõiks minna.

— Nali naljaks! Kas Wenedigis siis enam ühtegi uudist ei ole sündinud? Kas ei ole mõni mõisnik jälle uppunud, mõni Juut ülespoodud, wõi nii?

— Midagi iseäralist pääle selle, mis Pietrole juhtus. Sa tunned ometi meie Pietrokest, kes sinuga kui wabatahtlik sõjamees Dalmaatsiasse purjetas, kui ta kahtluse all seisis, et ühele noorele Prantslasele senatori tütre warguses abiks olnud.

— Kas ma teda tunnen? Mõrukael ei mõistnud muud teha kui makaronisi süüa ja hääd weini juua, mis Dalmatsia krahwil laeva pääl kaasas oli.

— Wott, üks suur laew sõitis tema gondeliga *) kokku, mida ta nii wagusaste wee alla wõttas, nagu kärbes sureb, kes senatori jala alla jääb.

— Weike kala ärgu mingu suurde wette!

— Ta wana kallis tahtis ühe wõeraga üle kanali sõita, kes pääkirikus paar naga palwet tahtis paluda, kui korraga wõeras laew gondeli wastu põrkas ja ta nii puruks löi, nagu sell wee pulli, mida meie riigilaew Buutsentaur enese tüüri taha teeb.

— Gondel on siin ajalikus elus niisama kaduw kui Feluk. Ka on parem ennast üheset suurest laewast gondelis mere põhja lasta waotada kui Türklaste kätte sattuda. Aga kuda käib sinu nooreherra käsi, Gino? Kas tal on lootust senatis käest oma õigusi kätte saada?

— Hommikul käib ta Giudetsas ujumas ja tahab sa teada, mis ta õhtul teeb, siis waata aga, mis weie noored mõisnikud Broglios teewad.

Seda üteldes waatas Gino kõrwale, kus üks trobikond mõisnikke würsti palee sammaskäigus jalutas, koht, kus teatud tundidel üksi kõrgematsugu inimesed tohtisi rad wiibida.

— Ma tunnen Weneetsia mõisnikkude kombeid, kes sell ajal sammaskäigul jututawad, aga ma ei ole ilmaski kuulnud, et nad hommikul Giodetsa kanalis suplemas käiwad.

— Kui dooshe (würst) gondelisse wette kukub, peab ta wajuma ehk ujuma nagu iga teine Kristlane.

— Hä — hä, kas noor hertsog ka öösiti Jumalat paluma sõidab, kus ta wette wõib kukkuda?

— Hm, mis see sulle korda läheb kus üks noor mõisnik oma öö ära wiidab. Lühidalt, meie sõitsime kanali pääl ja olime õnnekorral lähidal, kus suur laew gondeli põhja sõitis. Nuna mina ja Giorgio wõera laewa juhataja rumalusse üle tulist wiha täis läksime, hüppas minu noorherra merde ja päästis noore naisterahwa sellest surmast, mis ta onu elu nõudis.

— Sada sarwilist! See on esimene sõna, mis ma üheist nooreest naisterahwast ja selle onust kuulen.

— Ta mõtled Türklaste pääle ja unustad ära. Ma olen sulle ometi ju wist jutustanud, et ka ilus signorina (preili) peaaegu pidi uppuma ja et wõeral kapteenil ka Rooma krahwi surm südame tunnistuse pääl on.

Pühа Poniwatsius! Kuda üks kristlane nagu karjakoer aerutaja hooletuse pärast surra wõib.

Wõeras kapteen nõdib õnne tänada, et ta oma laewaga putkama pääsis, — et talle merel õnnetus juhtuks!

— Seda joowin ka mina. Mingu wõeras laew kalju wastu puruks, mis weel kõwem on kui ta kapteini süda. Krahwi pärast wõime weel üksi pühа Theodorusi paluda, ta ei hinganud enam piukugi. Mis asi sind aga Wenedigi tõi nu sõber. Su wiimne õnnetus oli, et nad su tae walt salakauba üles nuhkisiwad, mille järele sa Wenedigist sõõdawalt putku pidid panema?

Kalaabrialane muljus sõrmebega oma palgeid ja wenitas näo nahka kendsakalt üles mille juures ta peen Greeka nägu wäga weidraks muutis.

— Üle ometi kord, Gino, — kas sinu herra Gondeli mõnikord ka päikese loojamineku ja tõusu wahel tarwitab.

— Ookull ei wõi öösel witte erksam olla kui tema wiimsel ajal. Sest saadik kui lumi Tiroli mägede jalalt sulas, ei ole ma weel kordgi enne päikese tõusu magama saanud.

— Ja kui siis sinu herra oma lossis magama heidab, lähed sa Rialto ja lobised sõõl lihunikkudele ja poepoistele, mis ta öösel tegi.

— Pühа Poniwatsius, siis oleks Agata hertsog mind ammu minema lihutanud. Gondeli aerutaja ja pihtiisa on ikka noore mõisniku salanõunikud, meister Stefano, ainult selle wahega, et wiimane pihti teoli ainult seda kuuleb, mida patune tunnistab, kuna esimene sagedaste rohkem teab. Mul on paremat tööd teha kui oma herra soladusi suure turu tella külge riputada.

— Ja mina ei lase ka iga Juuti ninatpidi oma laewa paberisi nuhkida.

— Ei, wana sõber, meie ametite wahel on ometi oma wahe. Kerge Feluki kapteini ei wõi ometi mitte ühe Neapolitani hertsogi armsama aerutajaga kõrwu sõõda, kes, kui ka weel mitte täieste, kolmesaja nõunniku sekka arwatud wõiks saada. See on ometi wahe.

— Naga kala ja heeringa wahel. Sinu —

— Et! keelas teda aerutaja, kes seiluste tõli ennem nalja kui tõe pärast oli alganud — st! Säält tuleb kõigi, kes wõiks arwata et me tülitseme ja ennast lepitajaks pakkuda. Waata sinna!

Kalaabrialane astus waikides sammu tagasi ja wahtis wihase kindla pilguga seda meest, kes neid oli eksitanud. Wõeras laks pikkamisi mööda. Ta ei wõinud weel kolmekümne aastane olla, ometi näitas ta näust tõsidus mida mõnikord üksi hall pääde juures nähtakse. Näitas kui ei oleks ta näos tilka werd, aga see kahwatus wõis ennem waimlisest kui ihulikust raskustest tulla. Tõse keha näitas

*) kerge lootsik.

terwist ja käik kindlast ja jõudu, iseenese usaldus paistis igast liikumisest. Niided tunnistasiwad alama seisuse inimest. Halwast sametisi wammus, musijas siidi kübar ja muud selle sarnased asjad oliwad ta ülikonnaks. Ta näägu oli ennem kurb kui wihane, ta täieline rahu ja aeglane kindel käik sündisiwad ilusti kokku. Julged näo jooned tunnistasiwad mehisust, mis Italia meesterahwast ühtlasi ka ilusaks teewad ning tulised silmad näitasiwad, et kired ja tundmused siin kodu oliwad.

(Järgneb.)

Wanad sõnad

Andeksandwalt pää pääle pöörnud
A. Grenzstein.
(Järg nr. 52 a. 1890.)

Küll linnud ühehoobiga
Kõik wõiwad lendu tõuseda;
Kuid ei nad lennus kaugelgi
Saa üherutu edasi.

Kõik on, kõik on saamapäewad,
Ainult silmad lahti pea!
Söömapäiwiks üle jäewad
Tunnikesed — seegi hea!

Kõik ei ole marjamaal,
Suum sääi nopib igal aal,
Sest — see on ju wana leid —
Marju jalju kihwtiseid.

Nimi rikub igat meest —
Hoia nimi sopaest!

Pääjetja, see on oma silm,
Oh teaks seda kõik maailm!

Puu langeb iga laastuga,
Sest iga laast on ütkuja.

Et ei ilu palta panda,
Kaunidust ei kattasse —
See just wõib neil wäärtust anda,
Tõsta jäädwa järjele.

Kahe peale koerte pöli —
Aga neil on koertel pöli!
Lõõwad saawad kahelt poolt,
Kuskilgi ei kanna hoolt.

Kõik kawad saaksid õrrele,
Kui nisupääd jääks kõrrele.

Iga puu lääb lehele,
Iga tüdruk mehele —
Tulgu ainult kewade,
Tulgu armas peiuke.

Ära anna omast käest,
Et sa elaks wõerast wäest!

Ei häda paneks paluma,
Kui Jumalat ei tunneks ja.

Ei häda anna head nõu,
Kui käib ta üle sinu jõu.

Härjal pole saba waja —
Parmud temast ära aja.

(Järgneb.)

Uudisi töötwallast.

13. Weel weejõusi. Meie suure päälinna ligidal woolab kuulus Imatra kõsk, mis meie lugijatele ju ligemalt tuttaw on. Sel kõsel on mitme saja tuhande hobuse jõud sees, mis nüüd ilma tarwitamata ära kaob. See ei ole sugugi wõimata, et see jõud ju lühikese aja järele tööle pannakse, kui weejõuu tarwitamine üleüldisemaks saab. Meie ligidale tõusob siis wabrik, nagu teist selle sarnast palju kuskil ei ole. Et Imatra sadama wett üsna ker este wõib wesirataste pääle saata, seda wõime meie oma nägemisa järele ütelda. Üks weerand wersta pikune kanal, see on kõik. Selle pääle mõteldes waatame meie isesuguse tähelepanemisega Amerikaste pääle, kes niisugustes asjades hää meelega tahawad esimesed olla ja kes nüüd just niisugune töö on ette wõtnud. See on Neiägärä jõe weejõuu tarwitamine, mille pääle meie ju enne tähendasime. (Ol nr. 45 weerg 3279.) Waatame seda asja nüüd ligemalt. Juba mõne kümnekonna aasta eest lasti päält poolt Neiägärä jõe kuulsat sadamat kanalit mööda hulk wett jõest eemale jooksta, et teda pärast alt poolt sadamat kõrgest kaljust alla sügawasse maha lasta. Siin pandi suured wesirattad, turbinid, joolsma ja neil on 6000 hobuse jõud sees. Selle jõuga wõib ka ju midadi ära toimetada. Nüüd aga on suur aktsiaselts kokku astunud, kes 2000 hobuse jõudu tahab weest wälja lüia. Seda suurt jõudu ei saa muidugi sääl ühel kohal ära tarwitada. Selle pärast on aksiaselts selle küsimuse õpetatud meeste kätte annud. Need peawad ütlema, mil wiisil jõudu mitu kümmend wersta kõige kergemine wõib edasi saata. Neiägärästi on üks linn umbes niisama kaugel kui Peterburi Imatrast. Wõib nüüd Neiägärä aktsiaselts oma wee jõudu nii kaugele saata, siis ei ole meil seda raske järele teha: Meie paneme siis Peterburi kallid aurukatlad seisma ja ajame wabriku rattaid Imatra jõe jõuga. Üks Inglise, üks Prantsuse ja üks Hetwetsia teadumees, kes räägitawas asjas kuulsad on, peawad nüüd selle küsimuse kohta aru. Wõib olla, et nad selle määratu jõu elektri wäe kujul wasksplkti mööda edasi läkita ab. Aga see wõib ka nii sünd da, et õhku a wett toru mööda üheset kohast teise actakse, kus ta wälja tulles suure tuhinaga rattad käima paneb. Sündigu see nüüd nii ehk teisiti, üht wiisi ta ikka sünnib. Mil wiisil Ameriklased aga Neiägärä wee turbinid ajama panewad, see on ju kindel. Uut kanalit nad aga ei wõi kaewada Seks ei anta luba ja maa on seks ka liig kallis. Selleep kaewawad nad päält poolt sadamat jõesi mõne sülla pikuse kanali, kuhu jõe woost west sisse woolab. Kanali otsast kaewawad nad ligi 200 jalga sügawa kaewu maa sisse ja selle kaewu põhjast ajawad nad maa alt augu läbi kuni alla poole sadamat. West jooksebnüüd jõest kaewu. Selle põhjas seisawad suured wesirattad, turbinid. West paneb need rattad aruldase suure jõuga käima. Läheb ta rattast läbi, siis on ta oma töö teinud ja woolab maaalust kanalit mööda sadama alla jõkke. Asi on õige lihtne, aga siisgi wäga suurewiisline. Maa on juba läbi katsutud. Ta on nii kõwa, et ta ilma müürita küllalt sindel on. Töö wõetakse tulewa aasta wististe käsile. Kui kõik õnnestab, küllap meie siis ka oma Imatra ja Peterburi pääle hakkame mõtlema. Ka Narwa sadam wõib niipalju jõudu anda, et temaga mitu tosinat Krenholmi wabrikut wõib käima panna. Isegi Tallinna maal on jõgesid, mis meile siin iseäranis elawaste meelde tulewad. Kui palju uut priskel elu toob see terwele maale, kui temas niisugune tubli elusüda tuksuma hakkab!

14. Uus hiiglasild. Hiljuti teatasime meie Inglise Fort-

küllast, mis praegu kõigist teisest silbadest oma pikkuse ja kõrguse poolest kaugelt üle käib. Nujork saab nüüd silla, mille loogad kahe posti wahel 345 meetrit (sammu) pikemad on. Mere lahte tulewad neli silla jalga teha, iga üks 6000 jalga pikk. Silla kinnituseks tehakse terasest köied, mis terwelt neli jalga risti läbi mõõta jämedad on. Nende tarwis chitatakse koguni uued wabrikud uute masinatega. — Aga weel enamb. Filadelfias on weel suurema silla plaanid walmis. Sääl tahetakse sild teha, mille keskmine poogen 4440 jalga (1350 meetrit) pikk peab saama, see on pea poolteist wersta! Juba niisugune mõtegi ajab pää keeru käima, mis weel siis, kui niisugust silda mööda pilwede all sõidad! (Järgneb.)

Tuule tulek.

A. Grenzstein.

Lord oli rajake
Ja rajas majake
Ja majas magus lind
Ja linnul magus lind.
Lind polnud ärganud,
Lind mitte märganud,
Kuis tuleb tuulehe
Ja tuulehe.

Wä'lk wäljas wihkatas,
Lind majas kilkatas,
Kuni jookstis majaste,
Laks rinna rajaste:
Wä'lk majast wõgemast
Läi wastu ägedast —
Tuul oli tärganud,
Tuul ärganud.

Mõnesugust.

— Galla Neegrite poisimehed peawad endib abielu himulise õrnemaseo wastu kõrge aiaga kaitsema. Asi on nimelt toda moodi, et kui noor Galla neiu oma silma mõne poisi päale wisanud, siis ronib ta ööse ema sugulaste abiga üle kõrge maja ette tehtud kaitseaia ja ootab maja ukse ees hommikuni noore mehe wäljatulekut. Wana pruugi järele peab see noormees neiu ära wõtma. Küll chitatakse aiad kordkorralt kõrgemad, aga mida kõrgemad nad tehakse, seda enam õpiwad neiud ronima.

— Kus nüüd ometi tuli lahti, les terwe linn põleb? küsisiwad ühel hommikul Brüsseli linnasse elanikud põrgu kära läbi uneste üles äratatud. Trummid põrisesiwad ja kisades jooksiwad pool hingetumad politseiametnikud läbi linna. Inimesed kargasiwad akente päale ja wastastiku hüüdes ja selgitust päides läks kärin ikka seda suuremaks. Seda just oli politsei soowinud. Sest kui kära ju waikima hakkas, löi üks politsei mees päratuma trummi pihta ja hüüdis: Palutakse tähele panna! Üks ehk enamgi teitest on surma suu ees. Ühele lapsele on eile apteegist kogemata wiisil arstirohu asemel kihwti antud!" Mees wõttis trummi selga ja läks — sääl's oli tuli! Asja lugu oli järgmine. Õhtul enne seda oli üks laps apteegist midagi ilmaküüta köhupuhastuse rohtu küsinud. Õpilane oli talle rohu pitte annud ja peremehele, kes kodu polnud, hiljem antud rohu nime näidanud — selge kange kihwt! Surmani ehmatanud apteeker jooksis mitukümmend maja läbi, aga kuskil ei teatud sellest lapsest midagi. Ei muud nõu, kui politseisse. Seda rohtu, mida apteegist tüsitud, tarwitatakse hommiku ülestõustes joogina. Ei siis muud, kui tarwis terwe pool linna waremast unest üles põrutada kui rohu wõtmise aeg tuleb. Nõkkendus oli õige, sest ka see abielu paar, kelle laps rohtu oli toonud, tungis kära kuulil akuale ja kuulis, et nende hommiku joogis kihwt oli toodud.

Rahwalaul.

Kermas karmas,
Hädale abé, tühjale tõbé.
Waresle walò,
Harakale haigõs
Mõsta lenule mu tõbé.
Kewé külge — Kano külge —
Noeju külgé — Noeka külge
Härgéga tulgò, hobustega mengò
Wén wän wärawast wälja,
Héblates Jréko pole,
Karates Kasaré pole,
Jõstes Jõréka pole
Wéléstes Wäljaotsa pole,
Ja éga nelja élma tule pole.

Kirjawastused.

— tt. Täname selle sõbral. Soowi cest. „Käemees" on siis postil kaduma läinud! Margid olete ilma sõjata saatnud, meie teada ei ole teil midagi tasu a. — km Paar kirjatäit alles hilja kuskil trükitud naljasi ja sõnumeid. Bi. — ITK. Sellest seisis sõnum ju waremalt lehes Soow hämeelega täidetud. Terw! — AUP. Lühemalt lehes. — IW. CH6. Käes. Tahame kohe läbi waadata. — KLP. Olite ju warem teatajate sekka ülesse kirjutatud. Terw! — Mst. Esimene kiri seen, teine jääb kui ülelõidine kõrwale. — ITI Leht läheb sinna, kuhu soowisite. — IKI Teiste. Leht käib edasi. — ITT. Teiselt poolt juba sellest paremine räägitud kui asi wäärt, — ei ole kahju, kui jääb. — HOK. Kiri piimakodade kohta ilmub. Läbirääkimised toowad siin asjale wististe kasu. — nsc. Ilmub, aga peame lühendama. 12N. Üle paraja aja wiibinud. — ☞ Kõik kirjad käes

Raudtee sõidud.

Tartust Tallinna: Ärasõit kell 12, 1 m. pl., Jõgewalt, 2 26 m., Tapalt 5, 38 m., jõuab Tallinna 8, 38 m. õ.

Tallinnast Tartu: Ärasõit kell 6, 37 m. h., jõuab Tapale kell 12 l., sõidab Tapalt ära 12, 57 m., on Jõgewal kell 4, 12 min., jõuab Tartu kell 6, 5 min. õhtu.

Tartust Peterburi: Ärasõit Tartust kell 7, 54 m. õ., Jõgewalt 9, 22 m., jõuab Tapale kell 11, 27 m. õ., sõidab Tapalt ära kell 12, 30 m. öösel, jõuab Peterburi kell 9, 40 m. h. Ärasõit Tapalt Peterburi kell 12, 7 m. l. ja kell 6, 57 m õhtu.

Tartust Walka. Ärasõit Tartust kell 11, 46 m. e. l. ja kell 8, 46 m. õ. Elwalt kell 12, 45 m. l. ja kell 10 õ., Bokalt kell 1, 25 m. pl. ja kel 11, 10 m. öösel, Sangastest kell 2, 28 m. pl. ja kell 12, 1 m. öösel; jõuab Walka kell 12 43 m. öösel

Walgast Tartu: Ärasõit kell 3, 28 m. pl. ja kell 5 13 m. hommiku, Sangastest 4, 16 m. pl. ja 6, 4 m. h., Bokalt 5, 8 m. pl. ja 7, 8 m. h., Elwalt kell 6, 2 m. pl. ja 8, 28 m. h.; jõuab Tartu kell 6, 56 m. pl. ja 9, 26 m. h.

Walgast Riiga. Ärasõit kell 3, 21 m. pl. ja 9, 15 m. h., Wolmarist 5, 21 m. pl. ja 4, 9 m. h., Wõunust 6, 36 m. pl. ja 5, 7 m. h., Segewoldist 8, 15 m. pl. ja 6, 33 m. h.; jõuab Riiga 10, 5 m. õ. ja 8, 30 m. h.

Walgast Pihkwa. Ärasõit kell 4, 1 m. pl. ja 4, 16 m. h., Amjenist kell 5, 8 m. pl. ja 5, 17 m. h., Wõrult kell 7, 13 m. pl. ja 6, 26 m. h., Wastselinnast 8, 12 m. pl. ja 7, 3 m. h.; jõuab Pihkwa 11 15 m. õ. ja 9, 16 m. h.

Raha- ja wäärtpaberite hinnad.

Peterb. 31. dets. 1890

Poolimperjalid	6,78
Riigipanga 5% piletid 1. wäljaanne	103¼
„ 5% „ 2. „	102½
5% Hommikumaa laen 2. „	103½
5% esimene preemia laen . . .	238¼
Harkowi põllupanga pantkirjad .	103¾

Wene 100 rubla Berlinis 229 m 25 p.
Soome mark 30 kop.

Uuemad sõnumed.

Tartus, 4. jaanuril.

— **Liiwi kuberneri herra riigtiri tirifu ülemeestleisjatele.**

Kubermangu walitsusele wallawalitsustest sisse saadetud karbdusest näen ma, et tirifu komendid lagedaste mute teede tegemisest kohtamise ehk wanade teede korraldamise üle oma juli teewad ja kuna nad häälte enamuse pääle teatabes otsuse läide saadawad, sõnawõ nad selle asja ülemale poole lõunitusels ja lubaküsimiseks ette panemata.

Selle pääle wastates, et mute teede tegemine ja selle tulukaitmine eeskirjadi walitsuse hoolets jääb ja et see kõrgemad seadusse 837 paragrahwi 1 jao XII osa järgi, siis tahtaksim teatajatele üle wahwamine kubermangu walitsusele ei ole, kirjutan mina tirifu eestkõisjatele ette, et teede sisse andes, ehgi see mute teede ehitamise ja wanade kinni matmises, ehk teede kaotamise eesõigi panemises, tirifu komendid kõige ülempoole kõnnimiera mängu ei ole ei tohi teha ega makstma panna; komendid ei jääda ainsa õigus ülemalt poolt riiklets inbeläbi.

— Ruda kaalemes, on „Postimehele" tuba ennud ja päew wälja tuha. Tõlgimise hind meil teadmata.

— Kõrtudega ühes tuli tehji talw ja hää ford kõne. Kalu tõusis mõnes kohas kuni 25 traadini. Tuhkkuni kaslendab sõimil.

Peterburis 2. jaj. Tunnistusi 51. emissioni riigipeberide 1. lõpmatis. aastast 1861 nõõtsimad järgendid numbrid:

200,000 rbl. ser. 15078 nr. 24;
75,900 „ „ 17114 „ 3;
40,000 „ „ 1390 „ 28;
25,000 „ „ 862 „ 20;
10,000 „ „ 8975 „ 16;
14208 nr. 9; ser. 16157 nr. 7;
8000 rbl. ser 14150 nr. 46; ser. 13170 nr. 50; ser. 17212 nr. 8; ser. 12308 nr. 7; ser 13720 nr. 42.
5000 rbl. ser. 18570 nr. 4; ser. 19401 nr. 43; ser. 40[illegible] nr. 17; ser. 14578 nr. 9; ser. 13869 nr. 10; ser. 15204 nr. 41; ser. 9682 nr. 28; ser. 6961 nr. 17;
1000 nr. ser. 15643 nr. 8; ser. 15592 nr. 7; ser. 5339 nr. 43; ser. 2515 nr. 20; ser. 17801 nr. 3; ser. 9297 nr. 4; ser. 13068 nr. 15; ser. 3211 nr. 33; ser. 9003 nr. 3; ser. 14793 nr. 9; ser. 1076 nr. 16; ser. 9890 nr. 41; ser. 7007 nr. 37; ser. 3845 nr. 1; ser. 15713 nr. 28; ser. 343 nr. 14; ser. 8182 nr. 7; ser. 11739 nr. 3; ser. 8567 nr. 30; ser. 7084 nr. 41.

— **Tänase numbriga saadame Olewiku Kalendri lugijaiele kätte. Taoku Kalender, mis weel kõigiti walmis ei olnud, tuleb tulewase numbriga.**

Wastutaja ja toimetaja wälja andnud J. Grünstein.

Tartu St. Georgiuse III klassilises Eesti-Wõõne koolis.

Õpetuse algus nr. 6 ehk õpetus **10. jaanuril.** Uute õpilaste **wastuwõtmine 8 ja 9 jaanuar.** Lapsed wõiwad koli juures ka korterisaada.

J. Welberg, koolijõ.

Teine linna-elementar kool Tartus.

Koolitade algõpetus [illegible] Aleksandri allee nr. 26.

Koolijõuaja D. Mahlast.

Mõõje paremaks [illegible] jõu paimrtamd hõõ pennuja ja [illegible] **kõrgaja jääri** [illegible] **põõnõõ** igas jaanuris [illegible] nr. 10

Iwan Riesnow.

Kõõstilõõpõõd

[illegible] nr. 5, [illegible]

Tõõtarõõpõõd,

[illegible] nr. 19 [illegible]

Wõõ tõõpõõd,

[illegible] nr. nõõja õõnõõda.

[illegible] **kaalu de ja kaalupommide** [illegible] [illegible] Tallinnas Kõõrmaanõõ [illegible]

W. Paalsjow.

Wärwimise, trükimise kalewi ja wõõsõõ rõõde ja sõõdi rõõlõõde **pesemise töö wastuwõtmise kohta.**

Suure Rõõa linna wabrik
T. Anspach.
Tartus, Kalaturu uul. Nr. 6 (Holmstr.)

Ree hõõd [illegible] **trikoot,** [illegible] **pallimuut** [illegible] see [illegible] **ainult**

Heinrich Thiel'i kalewi kaupluses

[illegible]

✻ [illegible] ✻
✻ [illegible] ✻

Tellimii ja tunt. tuli mõtab wõõsõõ „Olewiku" pääle Eesti karstuje [illegible] „[illegible]" kirjatoimi Jakob [illegible] **Koolis**

Tartu Eesti Võõlumeeste

[illegible] 9. jaanuar. 1891 Eesti [illegible] nr. 20) [illegible]

Esimehe.

[illegible]

Koõõõ

Teatan teile, et ma puusüle Lõikule Wene uul. № 6

Seitenbergi majaste

marmori ja graniti ladu

olen siia seadnud, kust ma tiusast marmorist ja pöllukivist lõigatuste hästi valmistatud haua [illegible] **mälestusiambaid, hauakiwa, landasid** ja **plaatisid** [illegible] ja [illegible], odawa hinna eest soowitan. Tellimisi [illegible] ma sõõ[illegible] [illegible] hut ka oma marmo l, graniti ja [illegible] [illegible], Tartu Maarja kabeli lähidal Maarja uulitsas [illegible].

Kunpoolitud:

Karl Jul. Lesta & Ko

[illegible] **Kindlustamise- ja aurumasina tehrik**

„Wanemuine-hütte“

asutatud 1860 aastal.

Linnima [illegible]

Wärsitsetud oma valmistatud **wiljapeksu masinaid** ja **lokomobiil**'iid [illegible] järele tehtud; tõstu- ja **wäljamaid wiljapeksu** [illegible] [illegible]; **wiljapuhastamise** ja **sortiermise** [illegible]; rauast **lina** [illegible] **rattaid**; **jahuweske asjatarvilisi**; **saeweske turbiinisid**, rõugid **meskrattaid**; [illegible] seemendamise ja lõikamise [illegible] **ekrn**; [illegible] masinaid jne. Lähemat teatust seetõttu [illegible] annab [illegible]

Telegrammi adress: **Lemmerhardt Tartu**

Direktor **C. F. Lemmerhardt.**

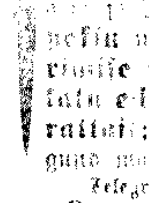

[illegible] **kaupmeestele** ja **kaubapunkijatele** teada, et Drissenhelmanni ja mitme teiste [illegible] ja maimi [illegible] [illegible] ja tellimiste [illegible] Tallinna-Weiske-Tartu maantee[illegible] endises Luthri [illegible] kuuris endise [illegible] **A. Melldorff**'i läbi toimetat [illegible].

Nii on sõõl mitmesugused **wiljapeksu-, puhastamise-** ja **kütmi masinaid**, [illegible] jõõlemõõtjatele kaupmeestele, **wankri asid, puusid** [illegible] **kõigi liitidid, ahju uksed, pöllusahad, langatrullid, surnu hana riistid** rauast ja [illegible], [illegible] [illegible] kirjadega ja ilma kirjata; 30 kop. kuni 30 rublani eest [illegible]; **punasärgid** üsna odawa hinnaga [illegible] selle on sõõl kaupusen [illegible]:

jõõn, suhkrut, kohwi, teed mitmet seltsi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **kohwi 12** ja **15** kop. nael; **kuiwi** ja **derutud maaldri wärwisid**.

Otto Melldorff.

Soowiton oma **suurest ladust**

punasärkisid

[illegible] **Suur wäljawalik. Eneseteö. Parajad hinnad. Tellimised** [illegible] **ruttu** toime saadetud. Pääle selle on minu juures [illegible] **punasärkide ehteid** odawaste [illegible], nii nimelt **kirstu jalgu**, mis lihtsalt punast ehk rauast valmistatud, ehk jälle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

J. Moritz, Tartus

Kiwisilla juures, № 1. Raatuse uul. № 1.

Mäeküla mõisast, Hageri kihelk. saab endine

wiinawabrik,

mis ühele mahrikale ehk töötuste tõlbustiärra müritud. 52,2,4

Teatan teilega, et ma nüüd **Kroonuaia uul № 40** elan (mitte enam Muuga uul.) kus

naisterahwad, 2 4

[illegible] [illegible] ootawad, minu juures [illegible] [illegible], nõu ja abi [illegible]. Hinguied [illegible] [illegible] järele [illegible] [illegible] [illegible].

Ärnmenendt **M. Boseke.**

Minu

hinnakirjad

Eesti-, Saksa- ja Wene keeles pakuwad täieste eht ja hästi [illegible] **aiawilja-, lille-, rohu- ja metsseemneid**, pääle selle suuri **wiljapuid** ja **wiljapõõsaid**, **ibargeti** ja **maasika taimi, puiestiku, puiestee, leina-, kuu- ja ridapuid** aia- ja **wäänpõõsaid**, mitmesugused ilusad **mõrdi, roosipuid, georgiinisid, tulejuuri, ülelatiseid puhmaid, lehetaimi, immortelliisid, aiatööriista, punuaha, tõnnifapuibrit, ilmatellaid**. Soowijatele jaadan need hinnakirjad waestata tõre. (52, 3, 5.

J. Daugul, Tartus.

Eesti Aleksandri linnatoolis Põltsamaal

algab uuellõõtetus 8. jaanuarit 1891,

[illegible]: **A. Anson.**

---

1. jaanuarit saawad kõik kirjad ja ajalehe mis Wasseliana kihelkonda sadetakse, Wõru postkontorist waata wõetud, sellepärast on adressi pääle kirjutada „Wõru“ kaudu.“ (3

Kihelkonna eestseisja H. Pedricks.

Teenijate palgaraamat.

Rejstandjate mälguandmise pääle tähendatud ja teistkordu trükitud.

Raamatus on tarwilised paragrahwid „Teenijate palkamise seadusest“ ära tõõstud ja eritähenduised, mis [illegible] punktid lepingu juures tuleweb ülesse kirjutada. Joonitud leheküljede pääle wõib tehtud töö ja maksetud palk ülesse tähendada.

Hind 5 kop.

Olewiku kontor

Dr. E. Jannsen.

Tartus, Tiigi uulitsas № 20.

Detsembri ning januari kuudel saamad minu haigete wastawõtmise tunnid olema **sõuna ajal kella 1—3**

Hääd pipart, würtsi, kaneli, kardamomi, sahwrani, loorberilehti, ätika haput, prowangeöli puuöli soowitab **wäljamüüjatele** tõige odawama hinnaga

E. Güntheri enne **M. Bökleri**
wärwipood Kaubahoowis nr 26

Ühe suurema põllupidamise ehk seemne kauplemise suurendamiseks ja laiemaks äri-tegewuseks Keikwenemaal saab Peterburi kubermanqus, Nikolai raudtee waksalist Babino'st 8 wersta ja kiwiteed mööda Perburist 90 wersta kaugel, ühe suure jõe ääres seisaw **2000 des. suur mõis, ainult 40,000 rbl** eest ära müüdud. Mõis on ilma wõlata, hää heinamaabega, rammusa, harimiseks kõlbulise põllumaaga, millel suur tulewik ees on, mitmed hooned, umbes 50 desf. haritud põldu ja 100 desf metsa. Sell aastal saadi rukki 19 seemet ja 130 wakka kartohwlit wakama päält. Hoonete rohkemaks ehitamiseks seisab 70,000 teliskimi walmis. Ligemaid teateid selle üle annab kirjalikult Wene- Saksa- Eesti- ja Lätikeeles järgmise adressi all: Николаевская ж. д. ст. Бабино г-ну Фурманъ. (1

Maja on hääde tingimistega müüa Tallinnas, Weike Aretwjewi uul. nr. 401. Järel küsida Kuke uul. nr. 383 kort nr. 5. Sääsjamaa saab ka üks **pood** uuest aastast kõige korteli ja poe tarwis sõse seatud kraamiga ja keldriga wäljaüüritud.

Tähtis laulukooridele,

Et Puhja pasunakoor Lauluseltsi wiiulikooriks ümber sai muudetud, sellepärast on järgmised mängurtistad priisi jäänud ja müüakse nad odawa hinna eest ära, üksikult ehk kõik koos: tuba, barytonhorn, althorn, piston, 2 piccolo, es-klarnett ja es-flöte. Riistad on poolnued ja hääs korras. Waadata ehk kauba teha wõib igal ajal Puhja kõstri juures. (1)

Peterburi uul. nr. 7 Arraku majas olew

worsti kauplus

mis juba 7 aast seisnud, on juhtumise wiisil kõige täieliku sisseseade ja kaubaga saada. 2.

Sissesead würtsi poodi tarwis, letid, riiulid jne on odamalt saada Uue turu uul. nr. 13 Bürgermuse majas. (1

Korrapäraline mees, kes rohkem aastaid kuskil mõisas esimeseks kärneri poisiks on olnud ja herraste poolt hää tunnistused on ette näidada, wõib

kärneri kohta

saada Moisekatsi mõisas (Põlwa kihl.) Teenistus algab 1. märtsil. 1

Adwokat Ermas

elab **Riis Tronfolgerbulevar № 7, korter № 6.**

Õpetus

algab minu kõrgemas

tütarlaste erakoolis

10 januaril Uusi koolilapsi wõtan ma 5. januarist iga päew kella 11 enne lõunat kuni kella 5 pääle lõunat wastu.

Amalie Salomon

Proua von Sterni majas. Lutiu Quappen uulitsa nr 2 wastu maneesi 1

Wõrus on põllutöö wäljanäitus 1

15, 16 ja 17. junil 1891.

Kõikide näituse asjatesse puutuwate küsimuste pääle annab kostusi herra **E. Schulk** Wõrus.

Tidriko talu koht

Suure Ulila mõisa all, 18 wersta Tartust, 200 wakamaad hääd põldu, 350 wakamaad heinamaad, hooned hääs korras, saab hää tingimise all ära müüdud. Järele küsimine on hr A. Stockobyll'i käest Weikse-Kongota mõisas Elwa raudtee jaama laudu. (1

Uued raamatud, 1

mis aasta 1890 trükist wäljа on tulnud ja mida nende kajulise ning hää tuuma poolest kõikidele wõib soowitada:

1. **Loomade tohter** Õpetus, kuidas hobuseid, weiseid, lammaid ja sigu haiguste ajal arstida ja tõbede eest hoida. Hind 30 kop.

2. **Köögiraamat** Õpetus, kuidas kõikiguseid söötsid ja sookisid tuleb walmistada; peale selle leiawad perenaised senist ka muid tarwilisi õpetusi. Hind 20 kop.

3. **Adressid ja Broowikirjad.** Õpetus, kuidas kõikinguised adressid ja kirjad tulewad kirjutada; nimelt: palwekirjad kohtudele ja ülematele, (Eesti ja Wene keeles) ühiustele ning tuttawatele, kontrahid, wõlakirjad, kwittungid ja muud. Hind 20 kop.

4. **Laste pildi raamat.** 116-ne pildiseega, ja kõigesuguste ilu-tähtedega ning wiguritega. Hind 10 kop.

5. **Sõa laulik.** Temast leiab ostja suure huhga mõnusaid laulusid, mis sõa aegseid juhtumisi jutustawad. Hind 15 k.

6. **Wali äiataat** Tõeline prrekonna lugu, mis ilus ja õpetlik on lugeda. Hind 20 kop.

7. **Elusalt maetud** Tõsine lugu, mis on sündinud aastal 1857. Hind 15 kop.

8. **Suured saladused.** Keerulline ja imelik lugu. Hind 20 kop.

9. **Nõia weske** Tõsine ja imelik jutustus, kuidas nõidade ja kodukäijate kawalad teod on awalikuks tulnud. Hind 15 kop.

10. **Meresi leitud.** Ilus jutt neiu kindlast armastusest ja wapruseest. Hind 10 kop.

11. **Lumemäe nõid.** Kurblik ja põnew jutustus, mis näitab, kui suurt õnnetust rumalus ja ebausk sünnitawad. Hind 15 kop.

12. **Tükiline leiba.** Tõsine jutustus suurest nälja-ajast aastal 1789. Hind 1 kop.

13. **Lossi waim.** Õpetlik ja hale lugu, mis näitab, kuidas õiget õnne tuleb otsida. Hind 15 kop.

14. **Hella.** Tõsine jutt aausast ja nõiklikust Wiljandimaa neiust. Hind 10 k.

15. **Uued Nalja jutud.** Selles raamatus on 7 juttu, mis wäga mõnusad on lugeda. Hind 10 kop.

16. **Tõnissoni Tähtraamat 1891 a** Hind niisamasugune nagu mullugi.

Tähendus: Kõiki ülemal nimetatud raamatuid on hulga wiisi saada: Tallinnast, K. Laurmanni käest; Tartust, J. Mäesepa juurest ja Wana-wändrast M. Tõnissoni käest, kes neid wäljaannud ja kõiki oma tulnga on trükkida lasknud.

Nürid wiilid

saawad hästi ja odawaste uueste ümber raiutud ehk uute wastu ümber wahetatud

Roosi uul. nr. 6 Tartus.

Willirõõjuje **O. Obermann.**

Hugo Treffneri Gümnasium

(2)

Tartus,

Haridusе Ministeriumi gümnasiumide täieliku programmiga.

Kooli klassid.

Koolil on **kõik Gümnasiumi klassid**, alumisest kuni universiteedini ja pääle selle tarwilised **ettewalmistamise** jaoskonnad.

Kooli keeled.

Wenekeel on õpetuskeeleks, maidu rõõgitsie Wene ja Saksa keelt. Pääle **klassika-gümnasiumi** (Ladina ja Greeka keele) saawad **realkoolide** keeled (Prantsus ja Inglise keel) soowi pääle õpetatud.

Kooli kasu.

Kooli **keskmisest klassidest** wõib apteekri, hambaarsti abilise, telegrafisti, kirjutaja ja wäeteenistuse **teise** järgu tihelkonna- ja elementarkooli õpetaja eksami ära teha.

Kelle teadused kõige **ülema klassini** ulatawad, wõib **looma-arsti** ehk **weterinäri** ülikooli astuda ja wäeteenistuse **esimese** järgu-eksami ära teha. Kes aga kooli kõige ülema klassi läbi teeb, wõib studendi eksami ära teha ja **ülikooli, polütehnikumisse ja akademiasse** astuda.

Ülespidamine ja korter.

Koolimajas, Tartus Hobuse uulitsas nr. 2. Hugo Treffneri majas wõiwad taswandikud kõik ülespidamist leida ja elawad ja õpiwad siin kuueteistkümne kooliõpetaja ülewaatamise ja juhatuse all, mille juures nad ennast ka riigikeele rääkimises ja tausikamängimises harjutawad.

Kooli seis.

Teises pooles aastas 1890 oli koolis 383 koolikaswandikku ja õpetasiwad 36 kooliõpetajat.

Kaswatamine.

Kooliiamisega käib kaswatamine käsi käes ja kantakse waimu ja ihu terwise eest igapidi ustawalt hoolt.

Kooli wastawõtmine.

Kooli wõetakse wastu igast Wene, Saksa ehk muu keelelisest koolist, linnast kui maalt, wanaduse ja nooruse pääle waatamata.

Kirjalikult ja suusõnal antakse igal ajal ligemat teatust ja wõetakse uusi kaswandikka wastu koolimajas Hobuse uulitsas nr 2.

Tartus,
Oktobri kuul 1890.

Hugo Treffner,
kooli direktor.

Uasta laadaks.

Soowitan suures wäljawalimises kõige paremateest wabrikuteest **seinakellasid** ja **taskuuurisid. Uuriketta, wõtmeid** ja **kaunistusi** hõbedast, talmist, niklist ja terasest. Hinnad olen parema kursi järele wõimalikult odawaks alandanud. Pääle selle toimetan kõiksugu **uurmaakri töösid** korrapärast ja ustawalt.

Aupakkilult **Eduard Kiwastik.**

№ 4. Raatuse ehk Kooltare uulitsas № 4.

67 68

Müüd mina elan Tähe uul. № 16 ja kirjutan selle 1/2 3—6 õhtusugusid wenekeelseid **palwekirju** kohtudesse ja kredit-kassadesse.

P. v. Haller.

W. v. Mayer

Jaani uul. nr. 9, Tartus,

wõtab en se pääle **kriminal protsessides eestkostmist** kõigis kohtutes. Mõnede tsiwilasjade ja kõigi walitsusasjade juhtimist, kui ka laebtuse-, appelatsioni- ja kassatsioni-kirjade walmistamist, kontrahtide, testamentide kui ka kõigi äripeab rite ja tõlgete üleskirjutamist.

Noormees,

kes maal kaupluses pikemat aega jelkina töötanud, soowib tulemal aastal nõisugust kohta. Adres Olewiku taliruses. 1

Kostilapsed 51, 1,2

saawad wastu wõetud Tartus, kesk linna, kooli ise lähedal Jaani uul. nr. 17. Jaani kiriku juures. Lähemat teatust antakse Schnakenburgi raamatupoodis.

Kostilapsed

leiawad lahket wastanõõmist Doome kraawi uul. nr. 11 sõseminek õuest. 1 Proua Trougott.

---

2 kostilast

leiawad tulemal semestril lahket wastuwõtmist Kroonu aias (Botanika) uul nr. 28 maja peremehe juures. 2

Wene perekond wõtab **kostilapsi** wastu ja annab
●●● Wenekeele ●●● õpetust; poole aasta maks 65 rubla. Soowijaid palun rutata.
Peterburi uul nr 34, alumise korra pääl paremat kätt. (1

Tartus Peterburi uul. nr 9 on üks **Trahteri koht** ja **Wärtsi kauba pood** 1 Januarist 1891. wälja üürida. Ka poodi riiul, Lett, ja kaal müüa. Kaupa teeb sääsjamas Olle poodi pidaja **J. Kausi** (1

Pfilosofia uul nr. 6 on 1

krundi tükk

odawalt müüa.

69

Tartu panga kontoseis.

30. novembril 1890.

Panga päris.

	Rubla.	K.
Kassa seis	177,136	79
Riigipank		
Wekslid	741,560	36
Kupongid ja makketawad rahapaberid	12,700	70
Laenud	1,3[illegible]1,0[illegible]9	59
Kulud ja hõbe	273	79
Wäärtpaberid (nende sees tagawara-kapital 189,2[illegible]7,35 kop.)	47,[illegible]829	26
Mõnesugused wõlglased		
n/Rehnung, transferd b[illegible]	190,989	—
m/Rehnung panga kaats	194,685	79
Sõstepaneku intressid	41,525	66
Immobil	60,000	—
Inwentari		
Kulud	23,715	75
Arwamata kulud	1,28	8
Interimi-konto	1,015	19
Rubla	3,128,735	56

Pargastärida.

	Rubla	K.
Põhjuskapital	130,000	—
Tagawara kapital	190,090	84
Sõstepanekut	1,[illegible]29,575	—
Giro	973,732	81
Mõnesugused wõlapärijad		
n/Rehnung, nende kaats	151,915	51
m/Rehnung, panga wõlg	3,952	06
Sõstepanekute intressid		
Rahapaberite intressid	3,850	61
Intressid ja provisionid	122,421	56
Interimi-Konto	18,98[illegible]	96
Seisuste kapital	4,21[illegible]	[illegible]1
Rubla	3,128,735	56

Intresside seis edespidi:

igal ajal üles ütlemata sõstepanekute eest, ainult nime pääle, 300 rbl. saadik 6% a
iga päew üles öeldawate sõstepanekute eest, nime ja ettenäitaja pääle, (300 rbl. saadik) 2–3% „
termini pääle antud sõstepanekute eest, nime ja ettenäitaja pääle, (300 rbl. saadik) 4–5% „
jookswa rehnungi (contocorrenti) pääle antud sõstepanekute eest 3% „

Tartu linna pank toimetab kodu- ja wäljamaal maksawad riigilaenude kupongid, maakondade ja linnade pantkirjad ja walitsuse poolest kinnitatud ja kinni mata aktsiad; ostab ja müüb wäärtpaberid Riia ja Peterburi igapäewase kursi järele, muretseb wastu panemata wõlapärimisi teistes linnades, nõnda kui kõik olemaksuid (Dividendenzahlungen), annab rahamaksu sedelid ja kreditkirju kõige tähtsamate linnade pääle ja wõtab kaha-dokumenta ja üleütlde wäärtasju alalhoidmiseks wastu.

Conto correnti pandud wäärtpaberite eest saab ka sõstepanemise maks wõetud.

Iseäranis rezglid üle kõige, mis Tartu pangasse puutub, on sõstepanemise maks wõetud ja ilma hinnata saada.

(Direktorium.) **Panga walitsus.**

Esialgne kuulutus.

Riia ilu, moodi ja puu kraami kauplus

annab selleläbi anusale Tartu ja ligikonna rahwale teada, et ta

aasta laadaks

jälle kõigiti täiendatud kaubaladuga kui ka hulga uue kaubaga on Tartu tulnud ja kauplebnagu ennegi

hr **Eduard Friedrichi** majas Riia uul. nr. 2.

Poisslapsed

leiawad lahket wastuwõtmist ühes kostiga eht ilma Rüütli uul nr. 16. Sissemineku eest **L. Putnin.**

Kostilapsed

leiawad lahket wastuwõtmist Weski uul. nr 1.

Koolilapsi

wõetakse kosti pääle wastu Aia uul. nr. 43 sõõgimajas.

Koolilapsed

wõetakse odawa hinna eest kosti pääle lakeste wastu ühte Wne perekenda Peterburi uul. nr. 36.

Kostilapsed

leiawad lahket wastuwõtmist Tallin as, Suure Rosenkranzi uul. nr. 170, kort. nr. 8 Feldmanni juures. Sääsjammas on ka **tiitwklaver** odawaste müüa.

Tüdruk,

kes wõeraste majas juba enne on teenimud ja hästi keeta mõistab, wõib kohta saada Kivi uul nr. 8.

Tüdruk,

kes keeta ja triikida oskab, wõib ühes weikses majatalitwies kohta saada Raatuse uul. nr 4 kaks treppi kõrgel.

Poissmees,

umbes 25–45 aastat vana, wõib jõulupäewast 1891 Rubja tihelonnas Herzogshofi mõisas **piima müüa** (wankrist) ja sõgad hoidja kohta ja da. Aasta palk, aramõldud piima eest laadud kasu protsentide pääle arwatud, on 80—100 rbl., pääle selle weel priiülespidamine. Koha taht-jal peawad head tunnistused olema ette näidata. J. F. Jürgenson,
piima talituse walitseja.

Ölle eht Würtsipood

on wäljaküürida. Järele küsida Stapel Str. nr. 19.

Ahja wallas Läniste külas on üks

talukoht,

rendi pääle anda, nimega Sepa talu, eht rahwa kirjas Samble mõisa. Kaupa teeb koha omanik Pokka wallas Melliste kõrtsmik 2) T. Laar

Дозволено Цензурою. — Дерптъ, 4. Января 1891 г. Trükitud A. Grenzsteini juures Tartus.
Печатать разрѣшается дерптскій полиціимейстеръ Растъ.